

VÁLSÁGKEZELÉS ÉS BIZALOMERŐSÍTÉS

A válságkezelő kormány egyéves cselekvési terve

2009. április 20.

ÖSSZEFOGLALÓ

Helyzetértékelés

A magyar gazdaság jelenlegi kritikus helyzetét belső és külső okok együtt idézték elő. A magyar gazdaság legnagyobb problémái az egyensúlytalanság, a lassú növekedés és a bizalomhiány. Ezek a problémák szorosan összefüggnek, és egymást erősítik.

A magyar állam hosszú évek óta jóval többet költ, mint amennyi bevétele van, és ez mára súlyos *egyensúlytalanságot* okozott. A költségvetés méretén túl a szerkezete sem ideális: Magyarország a régiós átlaghoz viszonyítva jóval többet költ szociális juttatásokra, az állam működésére és adósságszolgálatra. Az állam mérete és az újraelosztás struktúrája, továbbá a reformok elmaradása miatt eleve *alacsony növekedési pályán van az ország*. A túlságosan nagy kiterjedésű állam következtében magas az adóelvonások szintje, ami erőteljesen rontja a hazai termelékenységet és versenyképességet, így alacsony a gazdaság növekedési potenciálja. A növekedés további gátja a foglalkoztatottság rendkívül alacsony szintje, ráadásul a magas adóterhelés miatt magas a feketemunka és a feketegazdaság aránya is, azaz kevesen dolgoznak, és közülük kevesen fizetnek adót. Mindeközben a globális bizalomhiány miatt hazánkban is erős a *befektetői bizalmatlanság* az állammal és a magánszférával szemben. A tőkepiacok, hitelminősítők, elemzők és befektetők szemében kérdéses, hogy képes lehet-e Magyarország hosszú távon is törleszteni adósságait. Ehhez a három, már önmagában is jelentős belső problémához társult a *világgazdasági válság* begyűrűzése, amely minden nehézséget tovább élezett.

Ezen okok és a világgazdasági válság tehát együttesen idézték elő a jelenlegi gazdasági helyzetet, és tették elkerülhetetlenné az azonnali, határozott változtatást. A helyzet egyértelmű: nincs elveszteni való időnk, és nincs más választásunk.

Mit kell mindenképpen megakadályoznunk?

Ha nem kezdjük meg azonnal a válságkezelést, ha nem változtatunk az állami újraelosztás méretén és szerkezetén, ha nem javítjuk növekedési esélyünket, és nem erősítjük meg az ország iránti bizalmat, minden korábbinál súlyosabb következményekkel kellene szembenézni. Gyors ütemben nőne az államadósság, tovább gyengülne a forint, sok tízezer család számára nehezen finanszírozhatóvá válnának a devizahitelek, csődhullám sújtana egyes ágazatokat, és sok százezer ember megélhetése kerülne veszélybe.

Ezért a válságkezelő kormány – amellet, hogy mindenben ellátja feladatát, és maradéktalanul eleget tesz az alkotmányban és jogszabályokban rá rótt kötelezettségeinek – legfőbb célkitűzésének a válság gyors és hatékony kezelését tekinti.

Van többség, van program

A válságkezelő kormány a parlament felelős többségének támogatásával most kész meghozni azokat a nehéz, sokszor fájdalmas, de mindenképpen szükséges döntéseket, amelyek az ország megerősítését, a magyar családok, munkahelyek és vállalkozások védelmét szolgálják.

A kormány ezzel a céllal alkotta meg a válságkezelő programot – nem pártpolitikai érdekből, hanem az ország megvédésének szándékával.

A válságkezelő kormány céljai

A válságkezelő program a világgazdasági krízis mélyebb és súlyosabb következményeit előzi meg. Megvédi az országot és a magyar embereket a még nagyobb bajtól, stabilizálja az állam finanszírozását, a költségvetés egyensúlyát és talpra állítja a gazdaságot.

A program világos célokat jelöl ki, és átfogó, határozott intézkedéseket tartalmaz a rövid távú válságkezelésre, a költségvetési egyensúly hosszú távú javítására, a növekedés fenntartható ösztönzésére és a bizalom tartós helyreállítására. *[Részletesen lásd: A program céljai fejezet.]*

A rövid távú válságkezelés során a krízis miatt veszélyeztetett munkahelyek megvédése, az uniós források könnyebb, célzottabb felhasználása, valamint a pénzügyi válság okozta likviditáshiány enyhítése a legfőbb cél. Ezek együttes megvalósításával lehet a legnagyobb eséllyel megvédeni a magyar családokat, megőrizni a munkahelyeket és a vállalkozások működőképességét. Az egyensúlytalanság megszüntetése és csökkentése érdekében a kormány az államadósság szintjét csökkenő pályára állítja, és az államháztartási hiányt 3 százalék alatt tartja. Az egész program hosszú távú sikerének kulcsa, hogy a magyar gazdaság potenciális növekedési üteme emelkedjen: a program azt a célt tűzi ki, hogy a magyar gazdaság belátható időn belül tartósan 2 százalékkal az Európai Unió átlaga felett teljesítsen. Ezt szolgálja a foglalkoztatás terheinek jelentős csökkentése az adórendszer átalakításával, az aktivitási ráta emelése és a gazdasági versenyképesség javítása. A válságkezelő program kizárólag akkor lehet hatásos, ha a kormány helyre tudja állítani a piacok bizalmát Magyarországra, és képes lesz javítani a befektetők megítélésén. Ezért őszinte helyzetértékelésre, a program következetes megvalósítására, nyílt kommunikálására és átlátható nyomon követésére van szükség.

Makrogazdasági pálya

A világgazdasági válság alakulásához, valamint a válságkezelő intézkedésekhez mérten az alábbi makrogazdasági pályával számol a kormány. *[Részletesen lásd: Helyzetértékelés fejezet.]*

Az export idén 12-14 %-kal zsugorodhat. A visszaesés várhatóan az első negyedévben lesz a legerőteljesebb, a második félévben – amikor az európai élénkítő csomag hatásai is megjelennek már – a visszaesés mértéke is érzékelhetően kisebb lesz. A versenyszféra foglalkoztatása a tavalyi év utolsó negyedéve óta csökken, februárban már 4,7 %-os volt a visszaesés. A nemzetgazdaság egészében a foglalkoztatás csökkenésének mérséklését célzó intézkedések hatása is csak késleltetve jelentkezik, az év első felére várható drasztikus foglalkoztatáscsökkenés, munkanélküliség-emelkedés csak a második félévtől fordulhat kedvezőbbre. Az állami kiadások jelentős arányú visszafogása a reáljövedelmek csökkenését eredményezi. Ez, valamint a válság miatt növekvő munkanélküliség, a hitellehetőségek szűkülése jelentősen, várhatóan 7-8 százalékkal veti vissza a lakossági fogyasztást. A külpiaci dekonjunkció kedvezőtlen hatásai a vállalatok beruházási hajlandóságát is visszafogják: a nemzetgazdaság egészében a beruházások 10 százalék körüli visszaesésével számolhatunk. A belföldi felhasználás csökkenő importigénye és a külkereskedelemben várható cserearányjavulás miatt a nettó export pozitív hozzájárulásának növekedésére lehet számítani, ami a külső egyensúlyban is érdemi javulást fog jelenteni. A folyó fizetési mérleg hiánya 2009-ben a GDP 4-4,5 százalékára mérséklődhet, a külső finanszírozási igény ennél lényegesen kedvezőbb, a GDP 2,5 százaléka lehet. A tavaly ősztől kezdődött deflációs folyamatokat továbbvetítve 2009 első felében csökkenő inflációs ráta várható, az év második felétől a normál áfakulcs növelése, illetve a jövedéki adók emelése azonban növeli az inflációt. A

csökkenő lakossági kereslet miatt az áremelési nyomás azonban nem tud teljes mértékben érvényesülni, így éves átlagban az infláció 4,5 % alatt maradhat 2009-ben.

A fenti makrogazdasági mutatók és a jelenlegi nemzetközi előrejelzések alapján 2009-ben a hazai GDP 5,5-6 %-os visszaesésével kell számolni. A kiigazító intézkedések hatása miatt a GDP 2010-ben még enyhén csökken, de 2011-től már a belföldi felhasználás egyre erőteljesebb növekedése érvényesül. 2012-2014-ben – a most meghozott döntések eredményeként – a gazdaság növekedése már elérheti a 3,5-4%-ot. A 2009-ben tervezett intézkedések hatására a strukturálisan igazított GDP-arányos elsődleges egyenleg már ebben az évben is jelentősen, 2 százalékponttal javul és eléri a 3 %-ot, 2010-ben a mutató már 4 % lehet és tartósan ezen a szinten is marad. Az államadósság 2010-ben tetőzik, majd a gazdasági növekedés várható beindulásával párhuzamosan dinamikusan csökkenni kezd. A 2008 végén lehívott IMF által nyújtott hitel teljes visszafizetésére 2012-ben kerül sor. A kisebb adósság és a várhatóan csökkenő kamatok miatt kisebb lesz az adósságszolgálat, ami 2013-tól automatikusan visszafogja az állami kiadások szintjét.

Intézkedések a válság leküzdése érdekében

Annak érdekében, hogy a válságkezelés sikeres legyen, hogy a kitűzött célokat minél nagyobb eséllyel, minél előbb elérjük, számos nehéz, de szükségszerű lépést kell megtenni. *[Részletesen lásd: Intézkedések fejezet.]*

A válságkezelő kormány első és legfontosabb feladata, hogy *csökkentse az államháztartás hiányát és az ország pénzügyi függőségét*. Ehhez szükség van arra, hogy az állam működésén is megtakarítsunk. Éppen ezért az állam magán kezdi a válságkezelő intézkedéseket: a válságkezelő kormány tagjai kevesebbet keresnek majd, mint elődeik, és jelentősen csökkennek a többségi állami tulajdonú cégek vezetőinek juttatásai is. Ezen túlmenően is jelentősen vissza kell fogni az állami működésre fordított pénzeket: ezért van szükség a közszféra béreinek 2 éves rögzítésére, ahogyan a 13. havi juttatás megszüntetésére is, mert így őrizhető meg az egyensúly és így őrizhető meg a közalkalmazottak állásai.

Szűkíteni kell az állami kiadások közül a legnagyobb részt jelentő szociális juttatásokat is. Érvényesíteni kell a célzottság és a rászorultság elvét, hogy az adókból annak jusson több támogatás, akinek a közösség segítségére valóban szüksége van. Ez a célja a szociális és családtámogatási rendszer átalakításának. Mindeközben azért, hogy a gazdasági válság ne okozhasson súlyos társadalmi válságot, célzott eszközökkel különös gondot kell fordítani a legnehezebb helyzetben lévők megsegítésére, a válságkezelés rájuk gyakorolt hatásainak enyhítésére; arra, hogy tőlük követelje a legkevesebb lemondást a válságkezelés. Ehhez elengedhetetlenül szükség van a jobb sorban élők szolidaritására is.

Azon az áron, hogy két évig nem emeljük a családi pótlék összegét, megőrizzük annak fenntarthatóságát. Azért, hogy a gyes és gyed rendszere a lényegét tekintve továbbra is fenntartható legyen, és az otthon maradó nők időben visszatérjenek a munkaerőpiacra, a gyermektámogatási időszakot két évben maximáljuk. Ezzel párhuzamosan kiterjedtebbé válik a bölcsődehálózat: megszűnik a mai túltelítettség, a most és a közeljövőben megszületendő gyermekeket 2012-től kezdődően már a kibővített intézményrendszerben láthatják el.

Azért, hogy más szociális juttatásokra továbbra is jusson biztos forrás, 10 százalékponttal csökkentjük a táppénz arányát, és csökkentjük, illetve fokozatosan kivezetjük a gáz- és távhőár-kompenzációt. Meg kell őrizni a nyugdíjrendszer hosszú távú biztonságát is: ezért növelni kell a nyugdíjkorhatárt. Továbbá azért kell a 13. havi nyugdíj ideit, hátralévő részét visszatartani és jövő évtől megszüntetni, mert ennek árán védjük a 12 hónap nyugdíjainak biztos kifizetését.

Ahhoz, hogy *újból beindítsuk, és növekedési pályára állítsuk a gazdaságot*, csökkentenünk kell a foglalkoztatást terhelő adókat, növelni kell a munkavállalási hajlandóságot és képességet. Ez utóbbi célja a kormány által már megkezdett Út a munkához programnak. A tisztességgel végzett és tisztességgel megfizetett munka van a gazdaságfejlesztés középpontjában és a válságkezelés fókuszában is: csakis úgy lehet nagyobb az ország teljesítménye, ha az egyes ember teljesítményét is elismerjük, és ha kizárólag elviselhető és ésszerű terheket ró ki az állam. Ez a megfontolás húzódik meg az adó- és járulék-átalakítás mögött, aminek köszönhetően a munkavállalók 90 százaléka a legalacsonyabb adókulcs szerint adózik majd. A foglalkoztatás terheinek csökkentése után pedig a vállalkozások könnyebben adhatnak új munkát és biztosabban őrizhetik meg a meglévő munkahelyeket. Ezzel párhuzamosan növelni kell a fogyasztás és a vagyon arányát az adóztatásban, hogy a munkán kevesebb lehessen a teher.

Az infrastrukturális fejlesztések, az út- és autópálya-építések gyorsítása, az építőipari beruházások növelése állami forrásból, az uniós pénzek célzott felhasználása közvetlenül és áttételesen is sok ezer meglévő munkahely megtartásához és újak létesítéséhez járul hozzá. Ezek mellett a foglalkoztatás javítása és versenyképesség növelése érdekében egyszerre kell támogatni a munkaintenzív, azaz sok embert foglalkoztató ágazatokat, amilyen a mezőgazdaság, a turizmus és az építőipar, és erősíteni a nagy hozzáadott értékkel termelő iparágakat, mint a járműipar, a logisztika, az informatika és telekommunikáció.

Kiket nem érintenek az intézkedések?

Ugyan a válságkezelő kormány programja számos ponton érinti az újraelosztás rendszerét, mindazok, akik jelenleg jogosultak gyesre és gyedre, a továbbiakban is változatlan feltételek mellett fogják kapni juttatásaikat. Az ún. szocpolt és kedvezményes lakáshiteleket eddig igénybe vevőket nem érintik a támogatási formákra vonatkozó jövőbeni szigorítások. A nyugdíj-megállapításra vonatkozó szabályok megváltozása kizárólag a jövőben nyugdíjba vonulókat érinti, a már megállapított juttatással rendelkezőkre kizárólag a 13. havi nyugdíjhoz és a nyugdíjkorrekcióhoz, emelésekhez kapcsolódó változások lesznek hatással.

Kik a válságkezelés elsődleges nyertesei?

A válságkezelés középpontjában a meglévő munkahelyek megőrzése és újak teremtése áll. Akinek van állása, a kormányzati intézkedéseknek köszönhetően nagyobb biztonságban tudhatja megélhetését, aki pedig munkát keres, a támogatási programoknak köszönhetően nagyobb eséllyel tud elhelyezkedni.

A személyi jövedelemadó átrendezése révén a munkavállalók 90 százaléka jobban jár, a legalacsonyabb kulcs szerint adózik, több pénz marad a zsebében. A járulékcsökkenés hatására számottevően csökkennek a munkaadók bérterhei, így alacsonyabb lesz a teljes bérköltségük, ami segít a munkahelyek megtartásáért és létesítéséért folyó versenyben. Szintén csökken a vállalatokat terhelő általános adóterhelés. Számos támogatási és hitelprogram indul munkahelymegőrzés és -teremtés céljával. Célzott uniós források, tőkejuttatások segítik a cégek, kiemelten a kis- és középvállalkozások fejlesztéseit. A részben uniós pénzekből megvalósítandó építési, infrastrukturális beruházások jelentősen növelik az iparági vállalatok megrendeléseit.

A bölcsődeépítéssel, a családi napközi rendszerének fejlesztésével, valamint a célzott támogatásokkal segíti az állam a gyermekes anyák könnyebb újbóli munkába állását. Komplex, célzottabb foglalkoztatási programok segítik a hátrányos munkaerő-piaci

helyzetben lévők – alacsony végzettségűek, 50 év felettiak, a nők és a romák – visszatérését a munkába.

A nyugdíjrendszer átalakításai részben lemondást követelnek az idősektől, de a változtatások összességében hosszú távra garantálják a nyugdíjak vásárlóértékének megőrzését, így szolgálják az idősök biztonságát.

A nehéz helyzetben lévő devizahitelesek terhei a forint stabilizálódása és a bankokkal kötött megállapodások révén nem növekednek tovább. Továbbra is kedvezményt élveznek azok a fogyasztók, akik energiatakarékossági felújításba fognak.

Mindezekkel összességében az ország egésze jobban jár: jobb eséllyel tudjuk leküzdeni a válságot, jobb állapotban kerülhetünk ki abból, így nagyobb biztonságban lesznek a magyar családok, a munkahelyek és a vállalkozások.

A válság leküzdése után

A válságkezelés sok áldozatot követel mindenkitől – de kevesebbet, mint amennyit a válságkezelés elmulasztása követelne. Csakis ezen a nehezen járható, kemény döntésekkel kikövezett úton lehet kilábalni a mostani nehéz helyzetből. És ha következetesen kitartunk ezen az úton, meglesz az eredménye.

Ha ezt a programot végigcsináljuk, Magyarország nem csak gyorsabban lábálhat ki a válságból, de megerősödve is. A munka és a foglalkoztatás becsületének helyreállítása mellett újból visszaszerezhetjük a befektetők bizalmát, újra növekedhet a gazdaság, gyarapodhat az ország, és biztonságban tudhatják magukat a polgárai. Az elmúlt évek jelentős infrastrukturális beruházásai, az intenzív autópálya-építések eredményeként mára hazánkban létrejött kimagaslóan fejlett infrastruktúra-hálózat a környező országokhoz képest jelentős komparatív előnyt jelent: ennek kihasználása nagyban segíti a gazdasági fejlődés újraindítását. Mindezek miatt a világgazdasági válság után hazánk jó eséllyel indul abban a versenyben, amelynek célja egyrészt a külföldi befektetők figyelmének felkeltése, a működőtőke-beáramlás növelése, másrészt a magyar vállalatok megerősítése, helyzetbe hozása a nemzetközi versenyben, és végezetül új munkahelyek létrehozása.

Intézkedési terv

A kormány jelen válságkezelő tervet az elkövetkező két hétben kormányhatározat formájában kihirdeti, és megalkotja az ebből következő részletes igazgatási intézkedési tervet. A programot a kormány a társadalmi partnerekkel, szociális és gazdasági érdekképviselőkkel az elkövetkező hetekben megtárgyalja, az abban foglalt intézkedések közül az azonnali válságkezelésre vonatkozó előterjesztéseket 2009. május közepéig, a továbbiakat pedig a tavaszi ülés végéig szavazásra beterjeszti az Országgyűlésnek.

I. Helyzetértékelés

A legfrissebb statisztikai adatok és a nemzetközi intézetek elmúlt időszakban publikált rendkívüli előrejelzései azt valószínűsítik, hogy a világgazdaság lassulása hosszabban tartó és mélyebb lesz, mint amire eddig számítani lehetett. Az előrejelzések mindegyike jelentősen lefelé módosította Magyarország főbb külkereskedelmi partnereinek importkeresletét, ami komoly hatással van exportkilátásainkra, érdemben rontja növekedési lehetőségeinket. Az év elején publikált EU-előrejelzésre alapozva az előző kormány idén februárban elkészítette azt a kormányzati előrejelzést, mely a magyar export 3 %-os visszaesésével számolt. Mai ismereteink szerint exportunk az idei évben 12-14 %-kal is zsugorodhat. A visszaesés várhatóan az első negyedévben lesz a legerőteljesebb (ezt jelzi az első két hónap exportjának átlagosan kb. 25-30 %-os volumencsökkenése), a második félévben - amikor az európai élénkítő csomag is érezteti már a hatását – a visszaesés mértéke, az Európai Unió legfrissebb előrejelzése alapján és jelenlegi tudásunk szerint, is érzékelhetően kisebb lesz.

A kis, nyitott magyar gazdaságban az exportlehetőségek beszűkülése negatívan érinti a munkaerő-piaci folyamatokat. A versenyszféra foglalkoztatása a tavalyi év utolsó negyedéve óta csökken, februárban már 4,7 %-os visszaesést regisztráltak. A nemzetgazdaság egészében a foglalkoztatás csökkenésének mérséklését célzó intézkedések hatása is csak késleltetve jelentkezik, az év első felére várható drasztikus foglalkoztatáscsökkenés, munkanélküliség-emelkedés csak a második félévtől fordulhat kedvezőbbre. Összességében a rövidített munkaidő, a részmunkaidős foglalkoztatás egyre erőteljesebb térnyerésével kell számolni. A vállalatok bérben is alkalmazkodnak a dekonjunktúrához, az eddigi gyakorlattól eltérően a versenyszférában a bérkirárlás várhatóan az OÉT megállapodás (3 – 5 %) alsó széléhez fog igazodni.

A munkaerő-piaci folyamatok vázolt alakulása miatt a lakosság fogyasztási kiadásai az idei évben csökkennek. Miután az államháztartás bevételei a rosszabb makrogazdasági mutatók miatt elmaradnak a várttól, a nemzetközi pénzügyi szervezetekkel kötött megállapodásban foglalt hiánycél tartása érdekében a kiadási oldalon is olyan intézkedéseket kell meghoznia a kormánynak, amelyek a fogyasztást, azaz a lakossági jövedelmek kiáramlását mérséklik. Emellett a finanszírozási lehetőségek – globálisan megfigyelhető – szűkülése, a hitelfelvételi lehetőségek szigorodása is visszafogja a lakossági keresletet. E folyamatok együttes hatására az idei évben a lakosság fogyasztási kiadása 7-8 %-kal eshet vissza.

A reáljövedelem csökkenése, az ilyenkor jellemző óvatosság és a hitelhez jutás feltételeinek szigorodása a lakásberuházásokat is visszafogja. (Ez utóbbi különösen a második félévben várható, az év első felében még számítani lehet az elmúlt évben megkezdett építkezések befejezésére.) A vállalatok helyzetének könnyítésére, a likviditás biztosítására a kormány az adóintézkedéseken kívül számos, a hitelhez jutás feltételeit javító intézkedést hozott illetve tervez, de a külpiazi dekonjunktúra kedvezőtlen hatásai a vállalatok beruházási hajlandóságát is visszafogják. A nemzetgazdaság egészében az előrejelzés a beruházások 10 % körüli visszaesésével számol.

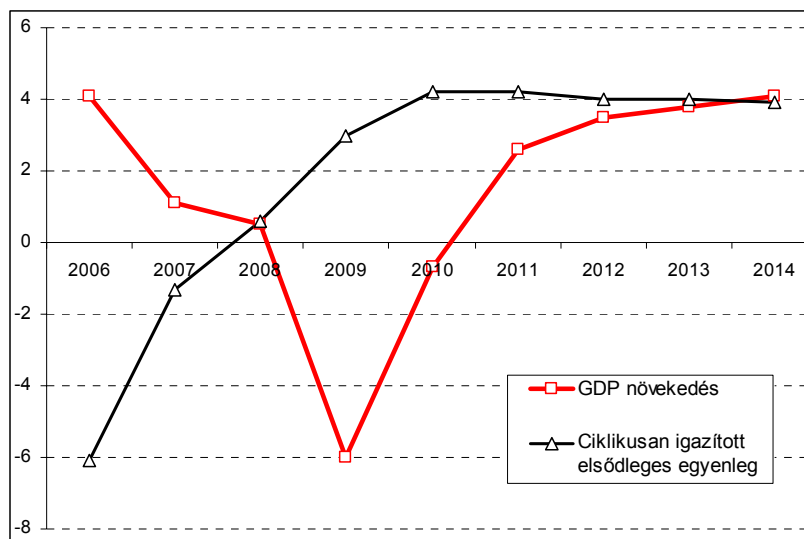
Összességében a magyar gazdaság teljesítménye 2009-ben érdemben maradhat el a várttól: bruttó nemzeti össztermékünk (GDP) 5,5-6 %-kal eshet vissza.

A belföldi felhasználás csökkenő importigénye és a külkereskedelemben várható cserearány-javulás miatt a nettó export növekedésére lehet számítani, ami a külső egyensúlyban is érdemi javulást jelent majd. A folyó fizetési mérleg hiánya 2009-ben a GDP 4-4,5 %-ára mérséklődhet, a külső finanszírozási igény ennél lényegesen kedvezőbb, a GDP 2,5 %-a lehet.

A tavaly ősszel kibontakozott dezinflációs folyamatokat továbbvezetve 2009 első felében a pénzromlás csökkenése várható, az év második felétől a normál áfakulcs növelése, illetve a jövedéki adók emelése azonban átmenetileg megemeli az inflációt. A csökkenő lakossági kereslet miatt az áremelési nyomás azonban nem tud teljes mértékben érvényesülni, így a pénzromlás éves átlaga 4,5 % alatt maradhat.

A 2009 közepétől fokozatosan bevezetésre kerülő intézkedések hatása a gazdaság fejlődésében érdemben 2010-től válik érezhetővé. A kormány olyan rendszerbeli változásokat hajt végre, amelyek már rövid- illetve középtávon ösztönzik a növekedést. A tervezett strukturális intézkedések a középtávú hiánypálya fenntarthatóságának biztosítása mellett hozzájárulnak a gazdaság növekedési potenciáljának növeléséhez, a foglalkoztatás bővüléséhez. Az adó és járulékrendszer úgy alakul át, hogy jobb feltételek adódnak a munkahelyteremtés és a beruházások számára, ami 2009-2010-ben mérsékelheti a foglalkoztatás visszaesését, a későbbi években pedig foglalkoztatásbővítésre ösztönözhet. Az intézkedések következtében javul a versenyképesség, növekszik az ország tőkevonzó képessége. E tényezők hatására az elmúlt években visszaesett potenciális növekedés újra emelkedni fog, felzárkózási folyamatunk újra beindul. A GDP a kiigazító intézkedések hatása miatt 2010-ben még enyhén csökken, de 2011-től már a belföldi felhasználás egyre erőteljesebb növekedése érvényesül. 2012-2014-ben a gazdaság növekedése már eléri a 3,5-4%-ot.

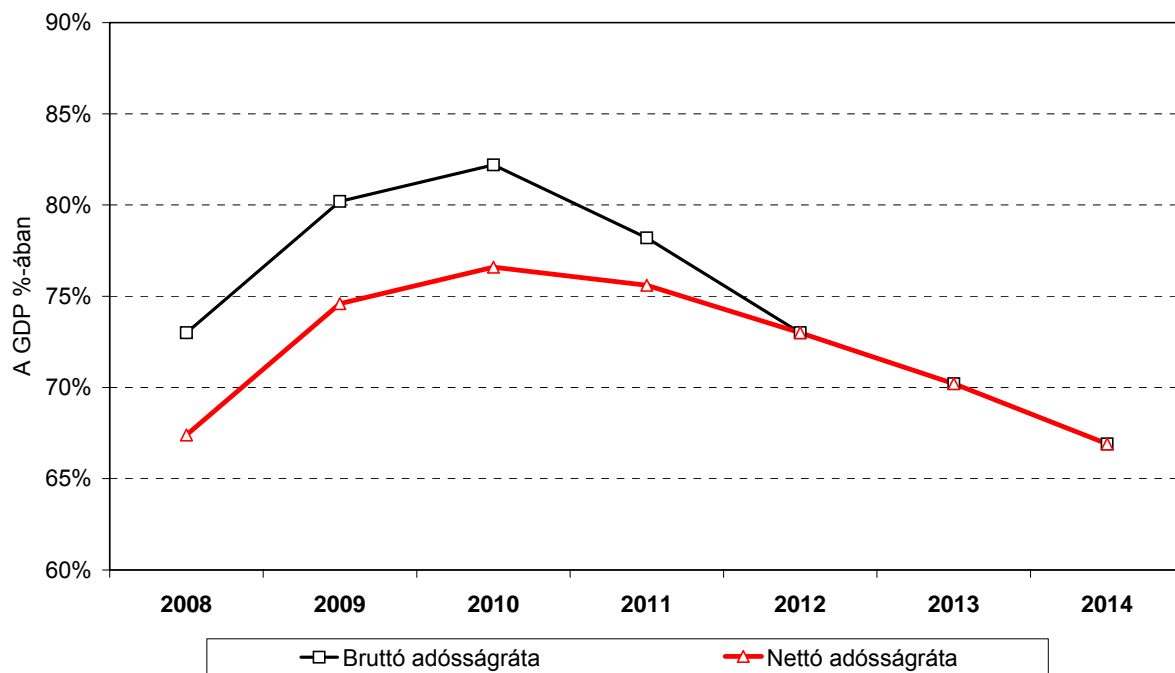
A 2009-ben tervezett intézkedések hatására a strukturálisan igazított GDP-arányos elsődleges költségvetési egyenleg már ebben az évben is jelentősen, 2 százalékponttal javul és eléri a 3 %-ot. A negatív kibocsátási rés mellett 2010-ben a mutató már 4 % lehet, és tartósan ezen a szinten is marad. Ez a tendencia jól mutatja, hogy a jelenlegi külső gazdasági folyamatok nyilvánvalóan egyedi negatív hatásaitól függetlenített, azaz ciklikusan korrigált elsődleges államháztartási hiány már rövid távon is egyensúlyi pályát mutat.

Forrás: Pénzügyminisztérium

E növekedési pálya megvalósulása feltételezi az államháztartás egyenlegének fokozatos javulását. Magyarország olyan költségvetési és adósságpályát kíván tervezni és a Nemzetközi Valutalappal (IMF), illetve az Európai Unióval (EU) folytatandó legközelebbi tárgyalásokon elfogadtatni, amelyek mellett az állam finanszírozási igénye csökken, több levegőt hagyva ezzel a gazdaság többi szereplőjének. A hiány mérséklése érdekében végrehajtott strukturális intézkedések biztosítják a hosszú távú fenntarthatóság javulását, az államadósság csökkenő pályára állását.

Az adósságráta alakulása

Forrás: Pénzügyminisztérium

Ezen elsődleges egyenleppálya mellett az ESA-hiány fokozatosan csökken, és lehetővé teszi az Európai Unióval egyeztetett középtávú költségvetési cél elérését.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Ciklikusan igazított elsődleges egyenleg	-6	-0,7	2,6	3,5	3,8	4,1
ESA-hiány a GDP százalékában	2,9	2,8	2,3	1,8	1,3	0,8

Forrás: Pénzügyminisztérium

A fent vázolt alappálya megmutatja, hogy a tervezett intézkedések lehetővé teszik a 3%-os ESA-szemléletben számolt hiánycél betartását, még a gazdaság 6%-os GDP visszaesése esetén is. A kormány a program elfogadását követően haladéktalanul tárgyalásokat kezdeményez az IMF-fel valamint az EU-val a fentebb vázolt makrogazdasági pályáról és az ahhoz szükséges intézkedésekről, és készen áll arra, hogy megvitassa az alappályát és az ehhez képest felmerülő alternatív irányokat azzal a céllal, hogy a recesszióból történő leggyorsabb kilábalást megvalósító megállapodás jöjjön létre.

II. A problémák gyökerei

Az előző fejezetben ismertettük azt, milyen tünetek jellemzik jelenleg a magyar gazdaságot, illetve ezek milyen következményekkel lehetnének a gazdaság egészének teljesítményére, ha az új kormány nem határozza el és érvényesíti a szükséges változtatásokat. A válságkezelő program azonban nem egyszerűen tüneti kezelést kíván nyújtani Magyarországnak, azzal ugyanis pusztán elodázná és – idővel – súlyosbítaná a bajt. A program arra tesz kísérletet, hogy feltárja a gazdaság szerkezeti problémáinak kiváltó okait, és azokra keressen megoldást.

Ahogy a bevezetőben is vázoltuk, a nemzetgazdaság jelenlegi problémái ördögi kört alkotnak, azaz a problémák egymással szorosan összefüggnek, egymást felerősítik. A magyar gazdaság alapvető gondjai az alábbiak:

- külső és belső egyensúlyhiány,
- lassú növekedési potenciál,
- külső és belső bizalomhiány.

Ezt a már önmagában is jelentős, közel egy évtizedes problémahalmazt az elmúlt fél év során tovább erősítették a világgazdasági válság különösen súlyos magyarországi hatásai

II.1 Külső és belső egyensúlyhiány

Az egyensúlyproblémák elsősorban a magas adósságban érhetőek tetten: az államadósság magas szintje mellett a lakossági és a vállalati szektor is jelentősen eladósodott, ráadásul a tartósan magas forintkamatok miatt az adósság javarészt devizában denominált. Így fordulhat elő, hogy az ország teljes (államot és a magánszférát – lakosság, bankok – is tartalmazó) bruttó külső adóssága eléri a GDP 107 %-át, ami kiugróan magas a többi visegrádi országhoz viszonyítva. Ez az utóbbi időszakban rendkívül változékonnyá vált árfolyamok következtében különösen sérülékennyé teszi Magyarországot a tőkepiacok szemében.

Az állami eladósodottság szintje magas adósságszolgálatot indukál, a magyar költségvetés jelentős összegeket fordít kamatfizetésre, GDP-arányosan legalább 2 százalékponttal többet a többi visegrádi országnál. Ugyanakkor az állam nem csak e téren költ sokat: az állami újraelosztás szintje a GDP közel 50 %-ára rúg, ami jóval több, mint amennyit a hozzánk hasonló fejlettségű európai országok fordítanak különböző állami kiadásokra. A költségvetés méretén túl a szerkezete sem ideális: Magyarország a régiós átlaghoz viszonyítva jóval többet költ szociális juttatásokra, az állam működésére, illetve a gazdasági szereplők támogatására, gazdaságfejlesztésre is.

II.2 Lassú növekedési potenciál

A túlságosan nagyra terjeszkedő állam következtében magas az adóelvonások szintje, ami erőteljesen rontja a hazai termelékenységet és versenyképességet, így hozzájárul az ördögi kör második eleméhez: az alacsony növekedési potenciálhoz. A magyar gazdaság növekedési lehetőségeit nem pusztán a válság vetette vissza, hanem a belső szerkezeti problémák, amelyek már eddig is erős nyomás alá helyezték a gazdaság szereplőit.

A növekedési problémák hátterében az egyik kulcsprobléma a foglalkoztatottság rendkívül alacsony szintje. Magyarországon alig több mint minden második ember dolgozik: a munkaképes korúak mindössze 57%-a. Ez az érték jelentősen elmarad az Európai Unió átlagától, ami olyan probléma, amelynek kezelésében a rendszerváltás óta egyik kormány sem tudott áttörő sikert elérni.

A gazdaság teljesítményének további meghatározó eleme a termelés szolgálatába állított tőkeállomány, amely a vállalatok beruházásaiból keletkezik. E téren az elmúlt években két kedvezőtlen tendencia is megfigyelhető: egyfelől a beruházási aktivitás elmarad a visegrádi országok átlagától, másfelől a külföldi közvetlen beruházások szintje az elmúlt években zsugorodik.

Az alacsony növekedéshez hozzájárul a gazdaság egészségtelen szerkezete: míg a külföldi tulajdonú nagyvállalatok nagyon hatékonyan működnek és vesznek részt a nemzetközi kereskedelemben, addig a hazai tulajdonú vállalatok zömében rendkívül kisméretűek, tőkehiányosak, és így nem versenyképesek a külpiacokon.

II.3 Bizalomhiány

Az országba vetett befektetői bizalom mélyponton van: a tőkepiacok, hitelminősítők, elemzők és befektetők szemében kérdéses, hogy képes lesz-e Magyarország hosszú távon is törleszteni adósságait. Különösen igaz ez az alacsony potenciális növekedési ütemet figyelembe véve, amely tovább növeli a kételyeket az adósságpálya fenntarthatóságával kapcsolatban. Ezeket az aggályokat csak felerősítik az elmúlt évek politikai bizonytalanságai is.

A bizalom hiányát jól mutatja, hogy a befektetők a korábbiakhoz képest jóval magasabb hozamfelárat várnak el a magyar állam kötvényeitől, illetve az a tény, hogy a forint árfolyama, más feltörekvő piaci devizákhoz hasonlóan, rendkívüli módon ingadozott az elmúlt időszakban.

A probléma része az is, hogy a bizalmatlanság egyfajta önbeteljesítő jóslattá válik: ha a befektetők félnek az államcsődtől, akkor drágábban finanszírozzák az államot, amely ezáltal nagy nyomás alá kerül, és így valóban megemelkedik a fizetéseképtelenség kockázata.

Ilyen módon az is nyilvánvaló, hogy a bizalom hiánya növeli a nemzetgazdaság egyensúlytalanságát is.

II.4 Világgazdasági válság

Az előzőekben ismertetett ördögi kör jelentős terhet rak a magyar gazdaságra, amelyet tovább súlyosbít a világgazdasági krízis - ez az összetett, igen súlyos nyomás jelentős gazdaságpolitikai változtatások nélkül nem lesz elviselhető Magyarország számára. Exportpiacainkon visszaesett a kereslet, világszerte visszafogták a hitelezést, mindeközben a befektetők a korábbiaknál óvatosabbakká váltak, és elfordultak a kockázatosabb országoktól. Ha nem hajtjuk végre megalkuvás nélkül a válságkezelő programot, Magyarország összeroppanhat a ránehezedő nyomás alatt. Nincs vesztegetni való időnk.

III. A program céljai

A következő szakasz ismerteti a program célkitűzéseit, míg az ezt követő fejezet tartalmazza a tényleges intézkedéseket.

A kormányzati válságkezelő program céljai 4 fő csoportba sorolhatóak:

III.1 Rövid távú válságkezelés

A globális válság számos olyan hatással járt, amelyeket gyors kormányzati beavatkozással enyhíteni lehet. Ezek rövid távú feladatok, ugyanakkor a program célja, hogy e téren is érzékelhetően javítsa a vállalatok és a lakosság helyzetét.

A rövid távú válságkezelés az alábbi célokat foglalja magába:

- a pénzügyi rendszer stabilitásának megerősítése,
- a krízis miatt veszélyeztetett munkahelyek megőrzése,
- az európai uniós források könnyebb felhasználása,
- a pénzügyi válság okozta likviditáshiány enyhítése.

III.2 Egyensúlyteremtés

A gazdasági problémákat leíró ördögi kör első elemeként a gazdaságban meglévő egyensúlytalanságokat kell megszüntetni, illetve csökkenteni. Ez a témakör alapvetően a makrogazdaság kritikus problémáinak hosszú távú megoldását jelenti.

A kapcsolódó célok:

- az államadósság szintjének csökkenő pályára állítása,
- az államháztartási hiány 3 % alatt tartása.

III.3 A gazdasági növekedés ösztönzése

Az egész program sikerének egyik kulcsa, hogy a magyar gazdaság potenciális növekedési üteme emelkedjen, és a GDP-növekedés tartósan meghaladja az Európai Unió átlagát.

Bár a magyar növekedés egyik mozgatórugója a világgazdaság teljesítménye, ami külső adottság, a kormányzat célja, hogy megteremtse a hosszú távú növekedés feltételeit.

A növekedés élénkítését az alábbi célok elérésén keresztül lehet megvalósítani:

- a foglalkoztatás terheinek jelentős csökkentése az adórendszer átalakításával,
- az aktivitás ösztönzése,
- gazdasági versenyképesség javítása.

III.4 A bizalom helyreállítása

A válságkezelő program kizárólag akkor lehet hatásos, ha a kormány képes lesz javítani a befektetők Magyarország-képén, és helyre tudja állítani a piacok hazánkba vetett bizalmát. A lakosság, a vállalatok és a belföld bizalmának visszanyerése nehézkes feladat, ennek eléréséhez a következő célkitűzések teljesítésére van szükség:

- a megfelelő végrehajtás biztosítása, a program megvalósulásának átlátható nyomon követése,
- a közrend, köznyugalom biztosítása, a közbiztonság fenntartása,
- Magyarország nemzetközi megítélésének javítása,
- a társadalmi felelősségvállalás megteremtése a szolidaritás és a rászorultsági elv érvényesítésén keresztül,

- határozott fellépés a korrupcióval szemben,
- törekvés a társadalmi támogatás megteremtésére.

A kormányzati válságkezelő program célkitűzései egyértelműek, a kiválasztott intézkedések ezek teljesülését szolgálják. Ugyanakkor a komplex célrendszer miatt az egyes lépések esetében ügyelni kell arra, hogy ne okozzanak a célokkal ellentétes hatásokat. Ez különösen igaz az egyensúly javítását célzó lépésekre, melyek az államháztartás kiadási oldalát csökkentő beavatkozásokat jelentenek. A kiadáscsökkentés során figyelembe kell venni, hogy egy adott intézkedés milyen módon veti vissza – ha időlegesen is – a gazdaságot. A kormányzat a program kiadáscsökkentő elemeit úgy választotta ki, hogy azok kiállják a gazdasági és a szociális hatások vizsgálatából álló „kettős próbát”. Csak olyan kiadáscsökkentő intézkedések elfogadásáról döntött a válságkezelő kormány, amelyek a lehető legkisebb mértékben fogják vissza gazdaság növekedést és – ugyanakkor – nem lépik át a szociális elviselhetőségnek azt a határát, amelynek túloldalán már a magyar társadalom kettészakadása állna.

Az euró bevezetése

A gazdasági válság megmutatta, hogy az eurózónához való csatlakozás a tartós pénzügyi biztonság egyik záloga. Magyarország számára az euró bevezetése egy olyan középtávú nemzeti cél, amely felvázolja, milyen gazdaságpolitikát kell folytatnunk. A programban szereplő intézkedések hozzájárulnak ahhoz, hogy Magyarország fenntartható módon teljesítse az Európai Unió által előírt feltételeket.

A kormányznak szándékában áll kezdeményezni olyan **Nemzeti Eurófelügyelő Bizottság** felállítását, amely folyamatosan nyomon követi a makrogazdasági helyzetet, az arra adandó válaszok és az euró bevezetéséhez szükséges feltételek teljesítésének összhangját.

IV. Intézkedések

IV.1 Rövid távú válságkezelés

A világgazdasági válság két vetülete kíván azonnali kormányzati kezelést: egyrészt a pénzügyi stabilitás fenntartása érdekében kell közbelépni, másrészt a reálgazdaságot ért sokk hatásait kell csillapítani.

IV.1.1 A pénzügyi rendszer stabilitásának megerősítése

A pénzügyi rendszer stabilitásának megerősítése nélkül nincs stabil gazdaság, és nem érezheti magát biztonságban a lakosság sem. Ennek érdekében – a korábban már megtett intézkedéseken túl – a kormány további lépéseket tesz.

Folyamatosan egyeztetünk a nemzetközi intézményekkel. 2008 novemberében létrejött egy 20 Mrd euróról szóló hitelmegállapodás (12,5 Mrd euró IMF, 6,5 Mrd euró EU és 1 Mrd euró Világbank hitel), amely megfékezte Magyarország pénzpiaci megítélésének további romlását, eredményeként az ország finanszírozási lehetőségei javultak, illetve a forrásbevonás átlagköltsége csökkent. A 20 Mrd eurós hitelcsomagról történő megállapodás következtében jelentősen emelkedtek az ország devizatartalékai, amely lehetővé teszi a forint elleni esetleges támadások hathatós jegybanki kezelését, a lejáró államadósság finanszírozását és refinanszírozását, illetve az államadósság finanszírozási költségének csökkentését is.

Intézkedéseket teszünk a devizahittel rendelkezők védelmében. Az előző kormány és kilenc kereskedelmi bank megállapodást írt alá a devizaalapú hitellel rendelkező ügyfelek terheinek csökkentéséről. A megállapodás értelmében a lakossági ügyfelek számára a futamidő hosszabbítása és a deviza alapú hitel forint alapúvá történő alakítása esetén a bankok külön díjat nem számítanak fel, továbbá a deviza alapú hitelek előtörlesztését rugalmasan kezelik. Az új kormány haladéktalanul tárgyalásokat kezd a hazai bankokkal, hogy a gazdasági válság hatására kötött megállapodásokban foglaltakat általános érvényű szabályozássá tegyék, enyhítve a devizaalapú hitellel rendelkező ügyfelek, illetve a bankok portfólióromlásából eredő kockázatait mérsékeljük. A bankokkal tárgyalásokat kívánunk folytatni annak érdekében, hogy az esetlegesen árverezésre kerülő lakóingatlanok értékvesztése a lehető legkisebb legyen.

Készfizető kezességet biztosítunk az állásukat elvesztőknek. Az Országgyűlés elfogadta a lakáscélú kölcsönökre vonatkozó készfizető kezességről szóló törvényt, amely az Európai Bizottság jóváhagyást követően léphet hatályba. Az állam átmeneti időre készfizető kezességvállalással segíti azokat, akik a törvényben meghatározott lakás célú kölcsönt vettek fel, majd a válság miatt, önhibájukon kívül 2008. szeptember 30-át követően veszítették el a munkahelyüket.

Módosítunk a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletét érintő egyes törvényeken. Célunk, hogy részletesebben szabályozzuk a hitelintézetek és pénzügyi vállalkozások egyoldalú szerződésmódosítással kapcsolatos előírásokat, biztosítva, hogy az ügyfeleket a hátrányos módosítási szándékról időben értesítsék, illetve a hátrányos módosítás csak a javaslat által szabályozott esetben történhessen meg.

Áttekintjük a banki hitelezésben érintett ügyfelekre vonatkozó fogyasztóvédelmi szabályokat. A bankokkal és a szakmai szervezetekkel konzultálva, az eddig felmerült problémákat és panaszokat áttekintve javaslatot teszünk olyan módosításokra, amelyek az ügyfelek átlátható és fogyasztóvédelmi szempontból adekvát kezelését biztosítja. Erősíteni

kívánjuk az ügyfelek jogérvényesítésének lehetőségeit, a közvetítés lehetséges eszközeinek biztosításával.

Megteremtjük a PSZÁF előrettekintő felügyeleti jogköreit. A jelenlegi, alapvetően a múltbeli szabálysértések szankcionálásán alapuló felügyeleti hatáskörök mellett megteremtjük annak lehetőségét, hogy a PSZÁF valódi szabályozó hatóság lehessen, ezért előrettekintő, a makroprudenciális szempontokat is figyelembe vevő felügyeleti eszközöket fogunk biztosítani a számára. A hatályos törvények alapján a PSZÁF általában csak egyedi intézményi szabálysértés esetén, arra utólag reagálva, azt szankcionálva tud intézkedni. Ennek megfelelően, ha például egy bank túlzottan kockázatos tevékenységet folytat, de esetében nincs tételes szabálysértés, vagy ha az egyes hitelintézetek egyedileg prudensen viselkednek, de szektorszinten jelentős kockázatok épülnek fel, akkor a felügyeletnek az erkölcsi ráhatáson kívül gyakorlatilag nincsen intézkedési felhatalmazása. A jogot nem sértő magatartásokat szankcionálni természetesen nem lehet, de ilyenkor is lehetőséget kell teremteni arra, hogy a pénzügyi rendszer kockázatainak mérséklése érdekében magatartási szabályokat írhatson elő a felügyelet.

Javaslatot teszünk a hitelközvetítői szabályozás megteremtésére. Az elmúlt években egyre inkább előtérbe kerülnek a fogyasztóvédelmi szempontból kevésbé ellenőrizhető, a felelős üzletpolitikát olykor háttérbe szorító értékesítési csatornák és módszerek. Az ügynöki közvetítéssel nyújtott jelzáloghitelek esetében a késedelmes ügyletek száma szignifikánsan magasabb, mint a fióki értékesítésben. A nem megfelelő ösztönzőkkel és képesítéssel rendelkező ügynökök hozzájárulhatnak a túlzott eladósodottséghez és a gyengébb hitelképességű ügyfeleknek történő értékesítés miatt a hitelkockázatok növekedéséhez.

Kidolgozzuk a korai válságkezelő rendszert. A korábbi, alapvetően a válságot megelőzni hivatott hatósági intézkedési lehetőségek mellett erőteljesebb válságkezelő eszközökre is szükség van. A hazai szabályozás hiányosságainak pótlásával meg kell előzni azt, hogy egy nagy hitelintézet bukása feltehetően vagy a költségvetési források nagy mértékű igénybevitelével, vagy egy elhúzódó, a pénzügyi közvetítőrendszerben zavarokat, fertőzési kockázatokat okozó felszámolással záródjon.

IV.1.2 A kis- és középvállalkozások finanszírozását segítő programok

A gazdasági válság 2008. októberi kitörését követően az előző kormány egy, összességében **1400 milliárd forintos válságkezelő és gazdaságélénkítő csomagot** állított össze. Ennek nagyobb része uniós forrás, kisebb hányadát a Magyar Fejlesztési Bank forrásai adják 2010-ig. Mintegy 900 milliárdot tesz ki a vissza nem térítendő támogatás, s 500 milliárd forint a különféle hitel- és garanciaalapú finanszírozás. A már elérhető konstrukciókon keresztül **több mint 560 milliárd forint áll a magyarországi munkahelyek 65-70%-át adó vállalkozások rendelkezésére.** Az 1400 milliárd forintos csomag pénzügyi konstrukcióinak kamata/díja a piaci kamatoknál/díjaknál jellemzően kedvezőbb. A csomag tartalmaz hitel-, garancia- és tőkeprogramokat, illetve uniós forrásból biztosított, megnövelt összegű gazdaságfejlesztési forrásokat.

A kormány elkezdte a meghirdetett támogatások esetében a már bekapcsolódott bankok értékelését, valamint megvizsgálja alternatív finanszírozó csatornák bevonását.

Bővítjük a Magyar Fejlesztési Bank tevékenységét. Az MFB-törvény módosítása megteremti a lehetőséget az MFB Zrt. számára, hogy a kormány határozata alapján – a piaci elégtelenségek mérséklése érdekében – részt vegyen a gazdálkodó szervezetek és önkormányzatok részére egy évnél hosszabb lejáratú forgóeszköz-hitelek és kölcsönök finanszírozásában, illetve számukra éven túli forgóeszközhitel és kölcsön felvételéhez

készfizető kezességet vagy bankgaranciát vállaljon. Az MFB Zrt. készfizető kezessége vagy garanciavállalása következtében a gazdálkodó szervezetek és önkormányzatok könnyebben juthatnak éven túli lejáratú forgóeszközhitelhez és kölcsönhöz. Az MFB a termelői értékesítői szövetkezetek (TÉSZ) számára lehetővé teszi a közvetlen hitelfelvételt az MFB-től, így nem csak refinanszírozási konstrukciókon keresztül juthatnak ezek a vállalkozások forgóeszköz-hitelhez.

Tovább könnyítjük az uniós források felhasználását. Hazánk az Új Magyarország Fejlesztési Terv keretében felhasznált uniós források lehívásában és felhasználásában az uniós tagállamok között élén járónak számít. A támogatások most arra is jók, hogy csökkentjük a vállalkozások versenyhátrányát és átvészeliük a válságot. Magyarországon is az uniós felzárkóztatási, támogatási politika az egyik legfontosabb válságkezelő eszköz. Az uniós források minél gyorsabb és hatékonyabb felhasználása érdekében több módosítás is bevezetésre kerül:

- **folytatjuk az előző kormány által megemelt előlegek kifizetését.** 2009-ben már több mint 30 milliárd forint megnövelt előleget fizettünk ki. Az előleg mértékét megemeltük: 40%-ra a vállalkozásoknak (25%-ról) és 35%-ra az önkormányzatoknak is,
- az uniós forrásból finanszírozott, már elfogadott 636 építőipari projekt végrehajtásának elősegítése érdekében **monitoringrendszert alakítunk ki,**
- **csökkentjük a pályázatok elbírálási idejét** az adminisztráció csökkenése és az automatikus pályázatok bevezetése révén,
- gyorsítjuk az elbírálási időket: az automatikus pályázatoknál a támogatási döntés 37 napon belül megszületik,
- **az árfolyammozgásokra tekintettel korrekciós mechanizmust dolgozunk ki.** Azok a pályázók, akik jelentős importtartalmú eszközöket kívántak beszerezni, kompenzációban részesülhetnek.

IV.1.3 A munkahelyek megőrzése és az állásukat elvesztők támogatása

A válság egyik káros következménye jelentős számú munkahely megszűnése. Ennek megelőzése elsődleges kormányzati feladat, ezért számos intézkedést hajtunk végre, hogy minél kevesebb ember veszítse el az állását a válság következtében.

Megnövelt összegekkel támogatjuk a munkahelyek megőrzését. Annak érdekében, hogy a munkahelyeket megőrizzük, a vállalkozásokkal történt konzultációt követően több programot indítottunk és indítunk a jövőben is.

A hazai forrásból közel 17 milliárd forintos kerettel meghirdetett programokban a vállalkozások és a munkavállalók a következő alprogramok keretében részesülhetnek támogatásban:

- munkahelymegőrzés támogatása,
- részmunkaidős foglalkoztatás (munkahely-megőrzési célú) támogatása (képzéssel is kombinálható),
- új munkáltatónál munkába helyezés támogatása (bértámogatással),
- képzés támogatása a munkahelymegőrzéshez, új munkába helyezéshez kapcsolódóan,
- a leépített munkavállalókat segítő komplex szolgáltatási program.

Központi programmal segítjük a jelentős (50 fő feletti) csoportos létszámcsökkentések megelőzését, foglalkoztatási szerkezetváltást. Azon vállalkozások, ahol csoportos létszámleépítést terveznek, indokolt esetben többlettámogatást kaphatnak.

Uniós forrásból további munkahelymegtartó pályázatokat (4 nap munka, 1 nap képzés) hirdetünk 30 milliárd forint értékben. Ebből 20 Mrd Ft a KKV-szektorra érinti, 10 Mrd Ft a nagyvállalatok támogatását szolgálja, és a válság miatt keletkezett foglalkoztatási feszültségek kezelésére, a munkaidő átszervezése mellett megvalósuló képzés támogatására adható. A bérköltségekhez és a képzési költségéhez nyújtott támogatás egyszerre szolgálja a munkahelyek megőrzését és a vállalkozások versenyképességének javítását.

Módosítjuk a rendezett munkaügyi kapcsolatokra vonatkozó törvényt. A módosítás értelmében csak a legsúlyosabb szabálytalanságot elkövető munkáltatók kerülnek kizárásra a pályázati és közbeszerzési rendszerekből. Ezzel azt kívánjuk elérni, hogy a válság lecsengéséig ne sújtsuk a munkahelymegőrzést, vagy munkahelyteremtést végrehajtani szándékozó, kisebb súlyú szabálytalanságot elkövető cégek projektjeit.

Rugalmasabbá tesszük a munkaidőre vonatkozó szabályokat. Olyan átmeneti szabályt vezetünk be, amely szerint a munkaidőalap 2009-ben fel nem használt részét - a munkáltató és a munkavállaló ilyen tartalmú megállapodása alapján - a következő évre át lehet vinni.

Több mint 20 milliárd forintot csoportosítunk át uniós forrásból a munkanélkülivé válók újbóli elhelyezkedésének segítésére. Azokban az esetekben, amikor a munkahelyek megtartására nincs reális lehetőség, az állásukat elvesztők segítésére kell koncentrálni. Ezt a célt szolgálhatják az uniós forrásból finanszírozott munkaerő-piaci programok, amelyek központi eleme a képzés és a képzés idejére nyújtható keresetpótló juttatás, valamint a munkáltatói bértámogatás. A cél: a munkanélküliek minél nagyobb hányadának bevonása az aktív munkaerő-piaci programokba, valamint a hátrányos helyzetű emberek munkaerő-piacra történő visszavezetése. A programon belül meghatározó szerepe van a képzésnek, a képzéshez kapcsolódó keresetpótló juttatásnak és a munkáltatóknak nyújtható bértámogatásnak. A válság időszakában a képzés és a keresetpótló juttatás – azon túl, hogy a foglalkoztathatóság javítását szolgálja – hozzájárul az egyének megélhetésének fenntartásához is.

Felülvizsgáljuk az alkalmi munkavállalás szabályozását. Az alkalmi munkavállalói könyves rendszer bevezetésének két alapvető célkitűzése volt: egyrészt, hogy az alkalmi jellegű foglalkoztatás szabályozott keretek között valósuljon meg, másrészt hogy a magán munkáltatói kört érdekeltté tegye külső munkaerő alkalmazásában. Az ellenőrzési tapasztalatok szerint a legtöbb szabálytalanság az alkalmi foglalkoztatást jellemzi, ezért szükséges annak átalakítása. A szabályozás átalakításának célja: a munkaerőpiac rugalmasságának fenntartása mellett a munkavállalói jogbiztonság erősítése, az alkalmi foglalkoztatásra jellemző jogszabályellenes magatartás visszaszorítása, a be nem jelentett foglalkoztatás elleni fellépés hatékonyságának javítása.

IV.2 Egyensúlyteremtés

Az államháztartás egyensúlyának fenntartása a recesszióban lévő gazdaság, a kieső adóbevételek, valamint a drágább hiányfinanszírozás miatt nehéz feladat, melynek megoldása számos érdek sérelmével jár. Az adóelvonás magas szintje miatt kizárólag kiadáscsökkentési intézkedések jönnek szóba, melyek elsősorban három területet érintenek:

- közszféra,
- nyugdíjrendszer,
- szociális-jóléti rendszer.

Az, hogy miért ezeken a területeken lesz számottevő kiadás-visszafogás, két okkal magyarázható. Egyfelől, ilyen célokra Magyarország jóval több pénzt fordít, mint amit a hasonló fejlettségű uniós államok szánnak, és – ami sokkal fontosabb –, jóval többet, mint amennyit a magyar gazdaság teljesítménye lehetővé tesz. Másfelől úgy véljük, hogy a meghirdetett intézkedések egy része a költségcsökkentésen túlmenően hozzájárul ahhoz, hogy nőjön a foglalkoztatás.

IV.2.1 A közszféra kiadásainak csökkentése

A válságkezelő program hitelességének feltétele, hogy az adófizető állampolgárok számára is nyilvánvalóvá váljon: a kormányzat önmagán, a közszféra egészén kezdi a költségek visszafogását. A program a hiány csökkentése mellett hosszú távú célokat is szolgál, hiszen segít az állam működésének jobbra és hatékonyabbá tételében.

Vezető állami tisztségviselők alacsonyabb javadalmazása. A miniszterek, valamint a köztulajdonban lévő társaságok vezetői esetében a korábbinál alacsonyabb béreket, illetve mértéktartóbb egyéb juttatásokat vezetünk be. Az intézkedések részletes bemutatása a program későbbi szakaszában található.

Nominális bruttó kifizetések 2 évre történő rögzítése. A közszféra béreire fordítható költségvetési előirányzat a következő két évben nem növekedhet. Ez nem azonos a bérfagyasztással, mert helyben képződő forrásokból, belső átcsoportosításokkal lehetséges a keresetek növelése.

2009. második félévi keresetkiegészítés felülvizsgálata a szakszervezetekkel létrehozott egyezségnek a gazdasági helyzet romlása miatt történő újratárgyalásával. Az államháztartás helyzetének függvényében felül kell vizsgálni a közszféra második félévi keresetkiegészítését.

A 13. havi juttatás megszüntetése, helyette a GDP elvárt növekedéséhez kötött kiegészítő juttatás bevezetése. A közszférában alkalmazottak 13. havi illetményét egy olyan, feltételes juttatás váltja fel, amelynek kifizetése függ a GDP-növekedés ütemétől.

Önkormányzati támogatások csökkentése a hatékonyság növelésével párhuzamosan. Az önkormányzatok ez évi mintegy 3 400 Mrd Ft-ot kitevő kiadásaiból 1 290 Mrd Ft a központi költségvetésből származó forrásokból valósul meg. A széttagoltan működő, nem hatékony gazdálkodás racionalizálása érdekében, az integrációra ösztönző támogatási rendszert kívánunk kialakítani.

Az elkülönített állami pénzalapok kiadásainak csökkentése. Az állami pénzalapok forrásfelhasználása terén számos megtakarítási lehetőség kínálkozik, melyek a nem hatékony

működésből, illetve az alapvető célkitűzésekhez nem kapcsolódó tevékenységek megszüntetéséből adódnak.

IV.2.2 A nyugdíjrendszer fenntarthatóságának erősítése

A nyugdíjrendszer jelenlegi állapota több olyan lépésre kényszeríti a kormányzatot, amelyek fő célja a kiadáscsökkentés révén a fenntarthatóság megteremtése, hogy a későbbi belépők számára is elfogadható színvonalú ellátást biztosítson a nyugdíjrendszer. Emellett fontos szempont, hogy a nyugdíjazás korcentrumának növelésén keresztül bővítsük a munkaerőpiacon megjelenők számát.

65 éves nyugdíjkorhatár bevezetésének felgyorsítása. A nyugdíjrendszer hosszabb távú fenntarthatósága szempontjából elkerülhetetlen, hogy a várható élettartam emelkedésével párhuzamosan, a nyugdíjkorhatár is emelkedjen. Az öregségi nyugdíjkorhatár 65 évre emelése (fokozatosan, 2012-től kezdődően, évente fél évvel, a nők és férfiak esetében eltérő korcsoportokkal indítva, eltolva) a nyugdíjrendszer hosszú távú finanszírozhatóságának javítása mellett a foglalkoztatási szint növeléséhez is hozzájárulhat.

A 2009. évi nyugdíjkorrekció átütemezése 2010. január 1-re. A 2009-re tervezett nyugdíjkorrekció határideje 2009. szeptember 1-jéről 2010. január 1-jére tolódik. A nyugdíjkorrekció a korábbi években, előnytelenebb szabályok szerint megállapított nyugdíjakat hivatott korrigálni a hátrányosan érintett korosztály számára, csökkentve ezzel a nyugdíjrendszer „örökölt” igazságtalanságait.

A 2010. évi csökkentett nyugdíjkorrekció elhagyása. A nyugdíjkorrekció következő, 2010-re tervezett ütemét az államháztartás helyzetére tekintettel hosszú távra el kell halasztani.

A 2009. évi 13. havi nyugdíj második részének elvonása a vártnál rosszabb gazdasági folyamatok miatt. Az államháztartási kiadások elkerülhetetlen mérséklése érdekében vissza kell vonni a 13. havi nyugdíjak második, novemberben esedékes részének kifizetését.

2010-től a 13. havi nyugdíj megszüntetése, helyette a GDP elvárt növekedéséhez kötött nyugdíjprémium bevezetése. Hasonlóan a közsférában alkalmazottak 13. havi illetményéhez, a 13. havi nyugdíjat is egy olyan, feltételes nyugdíjpremiázási rendszer váltaná fel, amelynek kifizetése függ a GDP-növekedés ütemétől, ezáltal biztosítva.

Az előrehozott nyugdíjazáshoz kötődő ún. malus szabályozás szigorításának gyorsított bevezetése és érvényesítése a nyugdíjkorhatár fokozatos emelésével párhuzamosan. Az eddig tervezettnél (2013) korábban kezdődik az előrehozott öregségi nyugdíjazáshoz kötődő szigorúbb nyugdíjcsökkentés, az ún. malus rendszer alkalmazása. Ennek keretében a fokozatosan emelkedő öregségi korhatár elérését megelőzően legfeljebb 2 évvel lehet előrehozott nyugdíjba vonulni. A megállapított nyugdíj összege az első „hiányzó” évben havi 0,3%-kal, a második évben pedig havi 0,4%-kal csökken. Az intézkedés célja, hogy a gazdaságilag aktív munkavállalókat hosszabb ideig tartsa a munkaerőpiacon.

Nyugdíjindexálás a nyugdíjak vásárlóértékének megőrzése mellett. A nyugdíjak vásárlóértékének megőrzését szem előtt tartva, áttekintjük a nyugdíjindexálás szabályait.

IV.2.3 Célzottabb szociális rendszer kialakítása

Magyarország teherbíró képességénél sokkal többet költ szociális támogatásokra, amellett, hogy a támogatások szétszórása bizonyíthatóan nem hatékony, az is jól látható, hogy a források nem mindig a leginkább rászorulókhoz jutnak el. Intézkedéseink célja középtávon ennek megváltoztatása, s már rövid távon a rendszer célzottabbá tétele és a gazdasági aktivitás, a munkába állás ösztönzése, támogatása.

A családi pótlék összegének rögzítése 2 évre, a középfokú oktatási intézményben tanulók esetében a jogosultsági korhatár csökkentése. A családi pótlék összege sem idén, sem 2010-ben nem emelkedik. Az általános jogosultsági korhatár továbbra is a tankötelezettséggel azonosan 18 év, ugyanakkor megvizsgáljuk a középfokú oktatási intézményben tanulók esetében – az Európai Unió tagállamainak többségében érvényben lévő 18 éves felső korhatárhoz igazodva – a jelenlegi felső korhatár csökkentését.

Gyermekgondozási segélyek folyósításának időtartamát 2 évben maximáljuk. Az intézkedés célja a gyermeket vállaló nők munkaerő-piaci aktivitásának növelése. Az intézkedés a hatályba lépését követő 300 nap múlva született gyermekeket és szüleiket érinti először. A gyermekgondozást érintő bővebb intézkedésről a leírás az aktivitásösztönző lépések között található.

2009. július 1-től az újonnan igényelhető lakástámogatások felfüggesztése. A válságra való tekintettel a lakásépítési kedvezményt („szocpolt”) és az állami kamattámogatásos lakáshiteleket a továbbiakban nem lehet igénybe venni. Az intézkedés célja elsősorban a lakástámogatási kiadások csökkentése. Ezzel párhuzamosan meg kell kezdeni egy új lakás- és bérlakás-támogatási rendszer kialakítását, a mainál szigorúbb rászorultsági kritériumok mellett.

Gáz- és távhőár-kompenzáció fokozatos kivezetése. A világpiaci energiaárak csökkenése lehetővé teszi a gáz- és távhőár-kompenzáció fokozatos kivezetését. Az energiafelhasználás terén irányváltást hajtunk végre: az energiatakarékosságot és az energiahatékonyság javítását helyezve az intézkedések középpontjába a gáz- és távhőár-kompenzáció helyett. Az árkompenzációk fokozatos megszüntetése a kiadások csökkentése mellett hosszú távon mérsékli a lakosság energiaköltségeit és egyben hozzájárul az energiaellátás biztonságának javításához, valamint az EU klímavédelmi követelményeinek teljesítéséhez is. Fontos szempont, hogy az energiahatékonyságot növelő intézkedések egyúttal keresletet támasztanak az építőipar és beszállítói területén, hozzájárulva a munkahelyek megőrzéséhez.

A táppénz általános mértékének csökkentése. A táppénz általános mértéke 2 évnél hosszabb biztosítási jogviszony esetében 70%-ról 60%-ra, rövidebb időszak esetén 60%-ról 50%-ra csökken. Megvizsgáljuk továbbá annak lehetőségét, hogy az egyéb támogatásokhoz hasonlóan a táppénz esetében bizonyos jövedelemhatár mellett maximáljuk a juttatást.

IV.2.4 Egyéb intézkedések

Egyes további, az államháztartáshoz kapcsolódó területeken is szükség van kiadáscsökkentésre, melyeket elsősorban a közpénzek hatékonyabb felhasználásának igénye motivál.

Az utazási kedvezmények rászorultság-alapúvá tétele. A lakosság különböző csoportjai által igénybevett utazási kedvezmények biztosítása miatt a közlekedési szolgáltatóknál jelentkező bevételkieséseket az állam részben a fogyasztói árkiegészítés rendszerén keresztül ellentételezi (106 milliárd forint). A jelenlegi kedvezményrendszer közel 6-7 millió fős, az

érintettek szociális helyzetétől teljesen független. A kormány kezdeményezni fogja a kedvezményrendszer olyan, rászorultság-alapú átalakítását, amely a jelenlegi költségvetési terhek érdemi mérséklése mellett csak azon lakossági csoportok kedvezményeit tartja fenn, akik valóban rászorultak az utazási támogatásra.

A közmédia támogatásának csökkentése. A közmédiumok (Magyar Rádió, Magyar Televízió, Duna Televízió) a műsorterjesztési költségeikre – 2009-ben 16 Mrd Ft összegben – költségvetési támogatásban részesülnek. Ezen túlmenően az MTV Közalapítványa is kap 9,4 Mrd Ft-os támogatást. A hatékonyabb és takarékosabb gazdálkodásra készítés miatt a közmédia támogatását idén és jövőre csökkentjük.

Az uniós agrártámogatásokat kiegészítő hazai társtámogatások (ún. top-up) csökkentése. A régi tagországokénál alacsonyabb uniós területalapú támogatás szint lehetővé teszi nemzeti kiegészítő támogatás (top up) nyújtását. Az uniós források növekedése miatt idén lehetőség nyílt a hazai önrész támogatásának csökkentésére. 2010-ben az agrártámogatások rendszerében áttérünk az összevont támogatási rendszerre, amelyhez igazodva határozzuk meg a nemzeti kiegészítő támogatás mértékét.

IV.3 A gazdasági növekedés ösztönzése

A válságkezelő program tekintélyes része azt a célt szolgálja, hogy a magyar gazdaság potenciális növekedési ütemét emeljük. Nem rövid távú, a belső fogyasztást hitelből finanszírozó, átmeneti gyorsulást eredményező politikát folytatunk, hanem olyat, amely képes a gazdaságot tartós növekedési pályára állítani. Ehhez az alábbi területeken avatkozunk be:

- Az adórendszer foglalkoztatást ösztönző átalakítása
- Foglalkoztatottság növelése
- Gazdasági versenyképesség erősítése

IV.3.1 Adóátrendezés – a foglalkoztatás ösztönzése érdekében

A közterhek és az adózás szerkezeti átalakítása során a jelenlegi gazdasági környezetben szűkösen rendelkezésre álló és mozgósítható források elsődlegesen a foglalkoztatás és az aktivitás növelését kell, hogy szolgálják. Egy effajta átalakítás járulhat hozzá a leghatékonyabban a gazdaság teljesítőképességének növekedéséhez, s így a potenciális növekedéshez. Illeszkedve a válságkezelő program célkitűzéseire, az adórendszer átalakítása az aktív, munkájukból vagy saját vállalkozásukból élőket és adókötelezettségüket tisztességesen teljesítőket hozná előnyösebb helyzetbe, így önmagában segítheti a további munkahelyteremtést is.

A foglalkoztatottság terén Magyarország jelentősen elmarad a régió országaitól, és e különbség az elmúlt években számottevően nőtt. A lemaradásban komoly szerepet játszik, hogy a munkára rakódó terhek jelentős mértékben meghaladják a régiós országok adóterhelését. Az adórendszer átalakításánál fontos szempont, hogy a versenyképesség javítása érdekében e különbség számottevően csökkenjen.

Továbbra is cél emellett az adókikerülés gyakorlatának visszaszorítása, hiszen a nehezedő gazdálkodási körülmények között működő vállalkozások számára különösen fontos, hogy jogkövető magatartásuk következményeként ne kerülhessenek behozhatatlan versenyhátrányba. Ugyancsak az egyes vállalkozások teljesítőképességének, hatékonyságának fenntartható szerkezetű növekedéséhez járulhat hozzá az adórendszer egyszerűsítése, az adók és járulékok számának csökkentése, alapjuk harmonizálása. Végezetül a válságkezelés időszakára fokozottan célszerű érvényesíteni a közteherviselésben is a szolidaritási elveket, melynek eredményeként a takarékosági intézkedések kapcsán felmerülő terheket a vagyonosabb réteg nagyobb arányban viseli.

A 2009 és 2010 évi adóváltozásokat a kormány még az első félévben kívánja a parlamenttel elfogadtatni a hosszabb távú kiszámíthatóság érdekében. A 2010-es adójavaslat véglegesítése az IMF-fel és az EU-val egyeztetett és véglegesített makropálya ismeretében, még májusban a Parlament elé benyújtásra kerül. A 2010-es adóváltozásokról a kormány egyeztetéseket kezdeményez a gazdasági és társadalmi partnerekkel annak érdekében, hogy ebben a kérdésben széles körű megállapodás születhessen.

Foglalkoztatásösztönző lépések

A foglalkoztatást ösztönző lépéseken belül önálló szempontok szerint érdemes alakítani a munkakeresletet, valamint a munkakínálatot serkenteni képes intézkedések körét. Az előbbi, azaz a munkakereslet növelése érdekében a foglalkoztatóknál jelentkező adóterheket lehetőleg minden jövedelemsávban csökkenteni kell, de meg kell találni annak lehetőségét, hogy az alacsony jövedelemsávban foglalkoztatott, képzetlen munkaerő vonatkozásában relatíve nagyobb költségcsökkenés legyen elérhető, nagyobb arányú keresletnövekedést generálva.

A munkakínálat növekedését az önkéntes adófizetés nagyobb arányú térnyerésével egyidejűleg az átlagbér sávjában és az azt valamivel meghaladó jövedelmek körében javasolt elérni, különös tekintettel arra, hogy az annál alacsonyabb jövedelmekre nézve a munkavállalói adóterhelés jelenleg is alacsony.

Ennek érdekében csökkennek a munkaadók által fizetett járulékok és hozzájárulások:

- A munkakereslet növelése, vagy legalábbis rövid távon szinten tartása érdekében 5 százalékpontos járulékcsökkenés, 2009. július 1-től a minimálbér kétszereséig, 2010-től minden jövedelemre.
- A tételes eho megszüntetése 2010-től.
Ezen intézkedések együttes hatásaként a munkaadói járulékok az alacsony jövedelmi szinten jobban csökkennek, a minimálbér szintjén a csökkenés a bruttó bér 7,7 %-a, az átlagbér környékén közel 6%-a;

Csökken a magánszemélyek adó- és járulékkerhelése:

- Az adótáblában a sávhatár 2009-ben 1,9 millió forintra emelkedik, az adókulcsok és az adójóváírás a jelenleg hatályoshoz képest nem változnak.
- Az aktivitást növelő és a jövedelmek fehéritését elősegítő intézkedések részeként 2010-től az adóterhelés egyenletesebbé tétele érdekében a személyi jövedelemadó alapja megváltozik. A transzparens összbruttósítás módszeréhez közelítve az adó alapja a bruttó bérnek az új járulékmérettel növelt összege lesz. Az alsó adókulcs 15-17%-ra, a felső kulcs 33-35%-ra csökkenhet. Az alsó sávhatár 4-5 millió forintra emelkedik.

A konkrét paraméterek meghatározásakor követelmény, hogy

- = az adózók legalább 90 százaléka az adótábla első kulcsa alá tartozzon,
- = a foglalkoztatás szintjét befolyásoló adóék valamennyi keresetszinten csökkenjen, a minimálbér szintjén legalább 3 százalékponttal, az átlagkereset esetében közel 5-7 százalékponttal.
- = a munkavállalói aktivitás szempontjából meghatározó marginális adóteher jelenlegi 45 százalékos szintje jelentősen csökkenjen.
- = a minimálbér szintjén a nettó kereset nem csökkenhet, a minimálbér kétszeresét meghaladóan a nettó kereset növekedjék, viszont a magasabb jövedelmek esetében ez a növekedés csökkenjen.
- A szolidaritási elv érvényesítése megköveteli a magánszemélyek különadójának – az adóegyszerűsítés szempontjait is figyelembe vevő – a válság idejére történő megtartását.

A fogyasztás és a vagyon fokozottabb adóztatása

Az aktív, saját teljesítményükből és adózott jövedelmükből élők kedvezőbb adóztatását, valamint a méltányos, vagyon- és jövedelemarányos teherelosztást és az adókikerülés jövedelemadózásban elterjedt gyakorlatának visszaszorítását egyszerre szolgálhatja az ingatlanvagyon értékalapú adóztatásának bevezetése valamint a fogyasztást terhelő adók olyan jellegű növelése, mely képes az alacsonyabb jövedelemszinten élők által tipikusan fogyasztott termékkör adóterhelését megkülönböztetetten kezelni.

- 2009. július 1-jétől
 - áfa növelése 25%-ra, 18%-os kedvezményes kulcs bevezetése (kizárólag tej, tejtermékek, kenyér, pékáru, távhő),
 - jövedéki adó emelése átlagosan 5-6 százalékponttal (ezt követően 2010-ben jogharmonizációs emelés).
- 2010. január 1-jétől
 - általános értékalapú ingatlanadó bevezetése, a méltányosság elveinek figyelembevételével olyan módon, hogy az alacsonyabb értékű ingatlanok

adóterhelése arányaiban a jelenleg kiszabható szinten marad, magasabb értékű ingatlanok esetében pedig egy magasabb adókulcs szerint adózik.

- A megváltozott munkaképességűek integrált foglalkoztatásának ösztönzése érdekében a rehabilitációs hozzájárulás háromszorosára emelkedik.

Adókikerülés visszaszorítása

- Adóparadicsomba menekített jövedelem és a vagyon adóalapba vonása
 - az adóparadicsomokban alapított ún. ellenőrzött külföldi társaságok fogalmának pontosítása, és adókötelezettségük kiszélesítése nem csupán az onnan kivont, de az oda allokált jövedelemre is, mind magánszemélyek mind társaságok vonatkozásában
- Forrásadóztatás
 - forrásadók bevezetése, visszavezetése (ez praktikusán olyan országokba történő kifizetéseket érinthet, amelyekkel nincs kettős adóegyezményünk), ami vonatkozna a belföldi forrásból fizetett kamatra és jogdíjra, a belföldi társaságok részesedésének értékesítéséből származó árfolyamnyereségre, esetlegesen ilyen országokba fizetett egyéb szolgáltatási díjakra is.
- Járulékalapnak a tevékenység valós értékéhez való igazítása.
- A hatékonyabb, és méltányos, általánosan érvényesíthető illetékbeszedés érdekében az ingatlanügyletekre fizetendő illetékek rendszere átalakul.

Egyszerűsítés

- A tőkére rakódó terhek enyhítése és az egységes társasági jövedelemadóztatás bevezetése érdekében a társasági adóalap szélesítése mellett a vállalkozások különadójának megszüntetése. A jogdíj- és kamatkedvezmények, valamint a beruházáshoz, a kutatás-fejlesztéshez kapcsolódó és a holdingközpontok létrejöttét segítő kedvezmények kivételével az adóalap-kedvezmények megszűnnek, az adókulcs 19 százalékra emelkedik.
- Az előző években megkezdett egyszerűsítést szolgáló és az adóbázis szélesítésére vonatkozó lépések folytatásaként 2010-től az szja-kedvezmények a családi kedvezmény és a hosszú távú megtakarításokhoz (önkéntes kölcsönös biztosító-pénztári és nyugdíj-előtakarékossági befizetések) kapcsolódó adókiutalás kivételével megszűnnek.
- Az adóbázis szélesítése érdekében vizsgálандók egyes adómentes természetbeni és pénzbeli juttatások adó alá vonásának lehetőségei, melyek egyszersmind a foglalkoztatás adóterhelésének csökkentésére fordítható források fedezetéül is szolgálhatnak.
- A vállalkozások adminisztrációs terheinek csökkentése érdekében az adóbevallási rendszer egyszerűsítésének folytatása, adóbevallások összevonása.

IV.3.2 Az aktivitás és a foglalkoztatás növelése

A magyar gazdaság növekedésének egyik komoly hátráltató tényezője az uniós viszonylatban is rendkívül alacsony aktivitási és foglalkoztatottsági ráta: Magyarországon a munkaképes népességből csak alig több mint minden második ember dolgozik legálisan. A válság okozta foglalkoztatási veszteségek mérséklése érdekében rövid távon a munkahelyek megőrzésére és a válság következtében munkanélkülivé válók segítésére, az állásukat elvesztők aktivitásának megtartására kell fókuszálni. Emellett azonban szükség van olyan intézkedésekre is, amelyek az ösztönzők alakítása révén középtávon a foglalkoztatás és az aktivitás növelését eredményezhetik, hozzájárulva ezáltal a jóléti rendszerek fenntarthatóságához és a fenntartható gazdasági növekedéshez.

A munkavállalásra ösztönzés és a munkaerő-kínálat bővítése csak akkor eredményezi a foglalkoztatás növelését, ha a munkaerő iránti kereslet is élénkül. A kereslet növelését elsősorban a gazdaságpolitika tudja elősegíteni, többek között a foglalkoztatást terhelő munkáltatói költségek csökkentésével. A munkaerő iránti kereslet élénkítésében rövid távon kiemelkedő szerepe lehet az uniós forrásból támogatott infrastrukturális beruházásoknak, amelyek kivitelezése a válság miatt munkanélkülivé vált emberek egy részének is munkalehetőséget biztosíthat.

A munkaerő-kínálat tekintetében elsősorban a nők és az idősebb korosztályok és a megváltozott munkaképességű emberek jelentenek olyan tartalékot, akiknek az aktivizálása megfelelő ösztönzők és támogató intézkedések mellett már középtávon a foglalkoztatás és az aktivitás növekedését eredményezheti. Ehhez a jóléti rendszer egyes elemeinek átalakítása szükséges oly módon, hogy az ösztönözze és segítse a munkavállalást.

A gyermekükkel otthon maradó nők visszatérése a munkaerőpiacra

A nők munkaerő-piaci részvételét Magyarországon döntően befolyásolja a gyermeknevelés. A kisgyermeket nevelő nők foglalkoztatási szintje jóval alacsonyabb, mint más uniós országokban. Más tagállamok tapasztalatait figyelembe véve elmondható, hogy a gyermekvállalást azokban az országokban tudták sikeresen ösztönözni, ahol a kisgyermekes nőknek nem kell a gyermeknevelés és a munka között választani, mert a széles körben elérhető bölcsődei szolgáltatások lehetővé teszik a gyermeknevelés és a munkavégzés összeegyeztetését.

A munkaerőpiacra történő visszatérés ösztönzéseiként:

- **Változnak a gyermekgondozási támogatások szabályai** a gyermeket vállaló nők munkaerő-piaci részvételének növelése érdekében.
- **Célzottabbá tesszük a nők munkaerő-piaci visszatérését segítő komplex foglalkoztatási programokat.** Bővítjük továbbá az alacsony iskolai végzettségű, gyermekgondozás miatt inaktív nők felnőttképzésben való részvételét ösztönző programokat.
- **Rugalmasabbá tesszük a szabályozási rendszert.** A központi kormányzat feladata, hogy az anyák munkaerőpiacra történő visszahelyezkedését a hazai bölcsődei-óvodai hálózat fejlesztése révén biztosítani tudja. Ennek érdekében 2009-től már lehetővé tettük az egységes óvoda-bölcsőde többcélú intézmény alapítását. A kisgyermekek napközbeni ellátására az önkormányzatok társulásait, vagy a többcélú kistérségi társulásokat is ösztönözzük, lehetővé téve az összehangoltan működő kapacitásallokációt. A férőhelyek bővítése nem kizárólag bölcsőde-, illetve óvodaépítésekkel, hanem családi napközik létrehozásának ösztönzésével is elősegíthető, amelyek fenntartásához az önkormányzat

ellátási szerződés keretében biztosított támogatással járul hozzá. A családi napközi működtetése kifejezetten helyi szinten képes foglalkoztatási lehetőségeket generálni.

- Tovább kívánjuk egyszerűsíteni és ezzel ösztönözni a családi napközi jogszabályi hátterét, ezzel is előmozdítva a helyi foglalkoztatási lehetőségek bővítését.
- Folytatjuk és felgyorsítjuk az Új Magyarország Fejlesztési Terv keretében megkezdett bölcsőde- és óvodaépítési programot. Gyorsítunk a 2009-2010-es időszakban a pályázati folyamaton, és átcsoportosítjuk az uniós forrásokat.

Az idősebb korosztály aktivitásának növelése

Az idősebb korosztályok esetében az aktivitás növelését elsősorban a nyugdíjkorhatár fokozatos emelkedése segíti elő, ugyanakkor munkaerő-piaci részvétel elérése érdekében célzott programokra is szükség van, amelyek egyfelől ösztönzik és segítik a szakismeretek és egyéb készségek megújítását és elsajátítását, másfelől növelik a munkáltatók érdekltségét az idősebb munkavállalók foglalkoztatására.

A munkaerőpiacra történő visszatérés ösztönzéseiként:

- **Fokozatosan 65 évre emeljük az öregségi nyugdíjkorhatárt** (fokozatosan, 2012-től kezdődően, évente fél évvel, nőknél és férfiaknál eltolva). Az intézkedés a nyugdíjrendszer hosszú távú finanszírozhatóságának javítása mellett a foglalkoztatási szint növeléséhez is hozzájárul. Az intézkedést a növekvő várható élettartam is indokolja.
- **Az előrehozott nyugdíjazáshoz kötődő szigorított malus szabályozás szigorításának gyorsítva vezetjük be.** Ez a lépés feltétlenül szükséges ahhoz, hogy a nyugdíjkorhatár emelése a tényleges nyugdíjba vonulás időpontját is hasonló mértékben tolja el. Az intézkedés célja, hogy a gazdaságilag aktív munkavállalókat visszatartsa az öregségi nyugdíjkorhatár betöltése előtti nyugdíjba vonulástól. Mindez úgy valósul meg, hogy az előrehozott öregségi nyugdíjazáshoz kötődő ún. malus rendszert vezetünk be, azaz a korhatár előtti nyugdíjba vonuláshoz minden esetben alacsonyabb nyugellátási szintet kötünk.
- **Folytatjuk a rokkantsági nyugdíj rendszerének 2008-ban megkezdett átalakítását.** Célunk, hogy aki képes dolgozni, annak megfelelő rehabilitációs szolgáltatásokkal a munkaerő-piaci integrációját ösztönözzük és segítsük a tartós inaktivitás helyett.
- **Folytatjuk és megerősítjük az idősebb munkavállalók foglalkoztatására irányuló támogatásokat.** Az idősebb munkavállalók munkaerő-piacon történő tartásának érdekében támogatjuk a foglalkoztathatóság fejlesztését szolgáló képzéseket és munkaerő-piaci szolgáltatásokat célzó programokat, a **munkáltatóknak nyújtott járulékkedvezmények** révén ösztönözni fogjuk az idősebb korosztályok foglalkoztatását.

Az intézkedések várhatóan tartósan legalább 0,5 százalékponttal növelni fogják az aktivitási rátát, annak ellenére is, hogy a demográfiai hatások továbbra is az aktivitási ráta csökkenése irányába fognak hatni.

Az „Út a munkához” program továbbfejlesztése

A szociális segélyezési rendszer átalakításával, az „Út a munkához” programmal megkezdődött a szociális ellátórendszer munkára ösztönző átalakítása. A munkára képes, alacsony iskolai végzettségű személy számára közfoglalkoztatásban, képzésben, munkaerő-piaci szolgáltatásokban és programokban való részvételt kell biztosítani. A közfoglalkoztatás finanszírozására közel 50 milliárd Ft áll rendelkezésre, a szervezést központi program támogatja.

Bővíteni kell a mezőgazdaságban az idényjellegű foglalkoztatást, hogy a szakképzettséget nem igénylő, egyszerű fizikai munkakörökben mezőgazdasági jellegű munkában való

részvétel szervezett formában, az érintett önkormányzatok, a munkaügyi szervezet és a munkaadók együttműködésével, minél több érintett számára teremtsen munkalehetőséget.

IV.3.3 Gazdasági versenyképesség erősítése

A kormány feladata, hogy előteremtse a vállalatok számára tartós és gyors növekedéshez szükséges körülményeket és feltételeket, azaz olyan üzleti környezetet alakítson ki, amely nem gátolja, hanem segíti a fejlődést a gazdaság egésze számára.

Ennek elérése érdekében a válságkezelő program számos intézkedéscsoportot határozott meg, melyekben jelentős előrelépést kell elérni:

- Ágazati stratégiák kidolgozása
- Beruházás- és exportösztönzés
- Adminisztrációs terhek csökkentése
- Gazdasági infrastruktúra fejlesztése

Ágazati stratégiák kidolgozása

Az előző kormány a gazdaságpolitikai koncepciójának részeként meghatározta azokat az ágazatokat, melyeket hosszú távon is prioritásként kíván kezelni, melyek fejlesztése a tartós gazdasági növekedés feltétele.

A kiválasztásnál elsődleges szempont volt, hogy az adott szektor mennyiben tekinthető húzóágazatnak, amelynek fejlesztése maga után vonja más iparágak fejlődését is. Emellett Magyarország komparatív előnye is fontos kritérium volt, hiszen olyan ágazatokra érdemes a fejlesztési forrásokat koncentrálni, melyek nemzetközileg is versenyképes terméket vagy szolgáltatást állítanak elő, így elősegítik az ország külkereskedelmi mérlegének javítását.

Ezen feltételek alapján a kormány az alábbi ágazatok választotta ki:

- Járműipar
- Logisztika
- Gyógyszeripar, biotechnológia
- Infokommunikációs technológiák

A kutatás-fejlesztés és innováció, mint minden ágazatra kiterjedő szektor fejlesztése elengedhetetlenül fontos a gazdasági növekedés beindításához.

Miután az alacsony foglalkoztatottság markáns problémája a magyar gazdaságnak, a munkaintenzitásuk miatt további három ágazatra vonatkozóan lépnek életbe új intézkedések:

- Építőipar
- Turizmus
- Agrárium

A következőkben az ágazati stratégiákon alapuló akciótervek kereteiben meghatározott egyes intézkedéseket mutatjuk be szektoronként.

Járműipar

Az ágazat fejlesztésének célja, hogy tartósan növekedjen Magyarországon a járműipari kibocsátás és hozzáadott érték, miközben nő a szektorban a K+F tevékenység, valamint a foglalkoztatás is.

A világgazdasági válság okozta kihívásaira reagálva a kormányzat az alábbi területeken tesz lépéseket:

- a hullámzó kapacitáskihasználás anomáliáinak oldása érdekében a munkajogi szabályok rugalmasabbá tétele,
- változtatások a célorientált szakképzés és **műszaki felsőoktatás javítása** érdekében,
- a kelet-közép-európai viszonylatban jelentős és ezért interregionális szinten is figyelembe vett magyar **beszállítói ipar képességeinek fokozása**. A végtermékgyártók és az első szintű nagy nemzetközi beszállítók valamint az alsóbb fokú (alapvetően magyar tulajdonú) beszállítók közötti kapcsolatok szorosabbá fűzése,
- a néhány speciális szakterületen jelentős sikert elért K+F kapacitások megőrzése. A szakemberek szakmában maradása érdekében átmeneti intézkedések kezdeményezése,
- javaslat kialakítása annak érdekében, hogy a befektető a lehető legtöbb, közvetlen segítséget megkapja a beruházáshoz kapcsolódó ügyek intézése során.

Logisztika

A kormányzat a célból alkotta meg az ágazat stratégiát, hogy 2013-ra Magyarország váljon a kelet-közép-európai térség logisztikai szolgáltató központjává.

A célok elérése érdekében szükséges intézkedések:

- folytatjuk a nemzeti vámstratégia intézkedéseinek megvalósítását,
- a logisztika szempontjából fontos közlekedési **infrastruktúrafejlesztési projektek megvalósítása és folytatása**, a logisztikai támogatási programcsomag, a logisztikai oktatási-képzési helyzetkép felmérése és intézkedések kidolgozása, a kkv-k logisztikai helyzetének vizsgálata,
- a logisztikai országmarketing megerősítése, illetve logisztikai kereskedelemfejlesztési program kidolgozása.

Gyógyszeripar/biotechnológia

A gyógyszeripari és biotechnológiai stratégia azt a célt tűzte ki, hogy elősegítse a biotechnológia súlyának növekedését az iparágban, és ezáltal hozzájáruljon kutató-fejlesztő bázisok Magyarországra telepítéséhez.

Az e területen szükséges intézkedések:

- a kutatás-fejlesztési tevékenység támogatása a **klinikai kutatóhelyek jobb hasznosítása** révén,
- a gyógyszeripar számára szükséges speciális szakmai tudással rendelkező **munkaerő utánpótlásának biztosítása**,
- a piaci szereplők bevonása a gyógyszer-felhasználási szabályozási rendszer alakításába.

Infokommunikációs technológiák

Az infokommunikációs szektorban stratégiai cél a termelés és a foglalkoztatás dinamikus bővítése, a gazdasági növekedésben betöltött súlyának emelése. Ez csak jelentős működőtőke-befektetések révén valósítható meg.

A területet érintő lépések:

- **A szakemberhiány leküzdése**
 - A közoktatásban az informatikai képzés súlyának növelése
 - IT-szakember képzési programok indítása (közép- és felsőoktatás, felnőttképzés)

- IT-szakember képzés színvonalának emelése
- **A K+F+I tevékenység ösztönzése**
 - K+F pályázatoknál az IKT elfogadottságának növelése
 - Vállalati innovációs kultúra fejlesztése
 - Partnerségek és beszállítói láncok fejlesztése
- **Iparági beruházások ösztönzése**
 - Lépések az IKT-piac növekedésének megtartására
 - Új, innovatív finanszírozási lehetőségek feltárása
 - Képzési és inkubációs programok induló és korai fejlődési szakaszban lévő vállalkozások részére

K+F+I szektor kiemelt támogatása

A K+F+I ráfordítások növelése túlmutat egy ágazaton, és a gazdaság egészét érintő célkitűzés. A feladat adott: a lisszaboni célokhoz kell közelíteni az innovációs ráfordításokat. A cél megvalósítása érdekében az alábbi intézkedéseket hozzuk:

- **Gyorsítjuk a pályázati kifizetéseket.** Gördülékenyebbé és hatékonyabbá tesszük a pályázati rendszert a jogszabályok deregulációjával. Könnyítjük a pályázati követelményeket, növeljük és gyorsítjuk az előlegek kifizetését, és tovább decentralizáljuk a pályázatok bírálati rendszerét.
- **Támogatjuk a kutatói munkahelyek megőrzését és fejlesztését.** A magas hozzáadott értéket termelő kutató és fejlesztő munkahelyek megővése érdekében a KTI Alapból támogatjuk a nagy- és középvállalatoktól elbocsátott kutatók és fejlesztők foglalkoztatását a kkv-knál, illetve a költségvetési és non-profit kutatóhelyeken.

Építőipar

Miután az építőipar egy rendkívül munkaintenzív ágazat, így gazdasági válságban mindenképpen szükség van a szektor problémáinak enyhítésére, az átmenetileg kieső kereslet pótlására.

Az iparágban szükséges intézkedések:

- 1800 milliárd forint értékű építőipari keresletet bővítő beruházás-élénkítési csomag elindítása
- 2009. április 1-jétől az uniós pályázatoknál, nyártól minden állami beszerzésnél bevezetjük a késedelmi kamatot
- 2009 végéig a Gyorsítás 2. program keretében az alábbi intézkedéseket valósítjuk meg:
 - Egyszerűbb, olcsóbb, minőségi építésügyi igazgatás létrehozása
 - Építésügyi hatósági intézményrendszer működésének javítása
 - Eljárásokat érintő egyszerűsítések az építésügy minden területén
 - Ellenőrzési folyamat hatékonyabbá tétele
 - Információs Tudástár létrehozása
 - Országos szinten egységes elektronikus építésügyi nyilvántartási rendszer
 - Építésügyi Dokumentációs Központ, egységes építésügyi fogalomtár létrehozása
 - E-építésügyi portál létrehozása (Átlátható piacok-elektronikus piactér)
 - Szakképzett munkaerő biztosítása - Több és jobb szakember biztosítása
 - Tartozási lánc visszaszorítása
 - Az építőipari vállalkozások létrehozása szakmai és egyéb feltételeinek - cégbejegyzés, regisztráció, működés és törlés - vizsgálata

- Az építőipari beruházás résztvevői felelősségének további szigorítása
- Együttműködés (klaszteresedés) elősegítése

Turizmus

A kormány célja, hogy a Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégiával összhangban nemzetközi szinten is egyedülálló attrakciók, színvonalas infrastruktúra és minőségi szolgáltatások kialakításával tegye kedvelt és ismert desztinációvá, célsországgá hazánkat. Kiemelt hangsúlyt kell fektetni az ország komparatív turisztikai előnyeit hasznosító egészségturizmus fejlesztésére, kulturális örökségünk hasznosítására, valamint a kongresszusi és üzleti turizmus feltételeinek kialakítására.

A célok elérése érdekében az alábbi intézkedésekre van szükség:

- Gyógy- és termálvízkincsünk turisztikai hasznosításához szükséges infrastruktúra fejlesztése, az **egészségturizmus** szolgáltatási színvonalának emelése, diverzifikálása, döntően európai uniós források bevonásával.
- A **hivatásturizmust** elősegítő infrastruktúra fejlesztése, a magántőke bevonásának ösztönzésével (különös tekintettel a 2011-es EU-elnökségre).
- Intenzív és hatékony turisztikai **marketingtevékenység** folytatása belföldön és külföldön, a piaci szereplők erőteljesebb bevonásával.
- A turizmus **intézményrendszerének** a helyi együttműködés és partnerség filozófiáján alapuló korszerűsítése, európai uniós források igénybevételeivel.

Agrárrium

Miután a gazdasági válság kevésbé érinti az agrárágazatot, így a szektorba történő beruházások hozzájárulhatnak a vidéki lakosság foglalkoztatási lehetőségeinek megőrzéséhez és bővítéséhez, illetve a hazai agrárexport növeléséhez.

A legfontosabb feladat a likviditás és finanszírozhatóság fenntartása, a fejlesztések gyors és hatékony megvalósítása, valamint az élelmiszer-gazdaságon kívüli vidéki foglalkoztatás fejlesztése. Az ezekhez szükséges intézkedések:

- **Ösztönözzük és segítjük az agrárberuházásokat**
 - Az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program (ÚMVP) meghatározott fejlesztési támogatási jogcímeinél 20 %-os előleg bevezetése.
 - Az Új Magyarország Agrárfejlesztési Hitelprogram nagyobb összegű pályázatok finanszírozására történő kiterjesztése.
 - Az MFB Zrt. általi közvetlen finanszírozás feltételeinek megteremtése a TÉSZ forgóeszközhitelknél.
 - A nagyobb méretű élelmiszeripari vállalkozások részére az MFB 80%-os mértékű bankgaranciát nyújt, mintegy 30 Mrd Ft értékben.
 - Az EXIMBANK Zrt-nél megteremtjük a feltételeit annak, hogy az agrárexport növelésében fokozottabb szerepet vállalhasson.
- **Ösztönözzük** az agrár-vidékfejlesztés területén foglalkoztatottak nagyobb mértékű bekapcsolódását a szezonális foglalkoztatásba és a közmunkaprogramba az **Út a Munkához program esetleges kiterjesztésével**.
- **Vidék- és agráralapú munkahelyteremtés az ÚMVP-n keresztül**
 - Az ÚMVP keretein belül új munkahelyek létrehozása, elsősorban az élőkommunikációs ágazatok fejlesztésével (pl. állattartó telepi, kertészeti, élelmiszeripari beruházások)
 - A biomassza energetikai hasznosításának növekedése foglalkoztatási lehetőségeket biztosíthat a vidéki térségekben a helyi kikapacitású erőművek létrehozásával. Ez bővíti az élőkommunikációs mezőgazdasági termelés lehetőségét (lágymű- és fászszerű

ültetvények telepítése stb.), új munkalehetőségeket teremt a vidéki térségekben ezek elsődleges feldolgozásával (aprítás, pelettálás), valamint az energiaeelőállítás révén.

- A nem mezőgazdasági szektorban egyes vidékfejlesztési programok hozhatnak létre új munkahelyeket (mikrovállalkozások fejlesztése, turisztika, nem mezőgazdasági tevékenységgé való diverzifikálás esetében).
- Egyes cukorgyárak bezárása utáni helyzet kezelésére hivatott Nemzeti Diverzifikációs Program felgyorsítása, amely az érintett területeken gazdálkodók, beszállítók körében a munkahelyek megtartásához, megőrzéséhez, új kis- és középvállalkozások megalakulásához tud hozzájárulni.
- A foglalkoztatásélénkítő csomag hatékony működtetéséhez a minisztérium fő felelősségébe tartozóan a feladatok összehangolására egy koordináló szerepet betöltő **programirodát hozunk létre** a szakmai érdekképviseleti szervek bevonásával. A programiroda működtetésébe aktívan bevonjuk a vidéki intézményhálózatot.

Beruházásélénkítő és exportösztönző intézkedések

Számos beruházásélénkítő és exportösztönző lépést indítottunk el a közelmúltban, illetve kezdünk meg az elkövetkező időszakban:

- **Beruházásbarát Településekért Program végrehajtása.** Az érdeklődő települések számára szakmai segítséget nyújtunk abban, hogyan tehetik vonzóvá településüket a hazai és nemzetközi cégek számára. Ez rendszeres szaktanácsadást, és képzési lehetőséget jelent az önkormányzatok számára,
- **beruházásösztönző támogatási rendszer átalakítása** az aktuális gazdaságpolitikai céloknak megfelelően (pl. hátrányos helyzetű régiók és munka-intenzív beruházások előtérbe helyezése),
- a hazánkban működő külföldi nagyvállalatok újrabefektetésének ösztönzése utógondozási szolgáltatás (**After care**) révén, melyet az egyablakos szolgáltatási modell részeként alakítottunk ki,
- **Beszállítókat támogató programok továbbfejlesztése.** Célunk a Magyarországon működő feldolgozóipari nagyvállalatok és integrátorok igényeire épülő beszállítói tevékenységet végző hazai kis- és középvállalkozások beszállítói képességeinek fejlesztése. Ennek elérése érdekében a Beszállítói Program finanszírozási, hálózatépítési, szolgáltatási eszközeit továbbfejlesztjük, új elemeket vezetünk be.
- **Ágazati alapú ügyfélmenedzsment.** A jelentős exportárbevétellel rendelkező kis- és középvállalkozásokat segítjük az exportpiacra jutásban, cégre szabott ügyfélfejlesztési terv összeállításával.

Versenyképes üzleti környezet – az adminisztratív terhek csökkentése és a közigazgatási eljárások egyszerűsítése

A gazdaság dinamikus növekedési pályára állításában kulcsszerepe van az adminisztratív terhek csökkentésének, melyek becslések szerint a GDP 6,8 %-ára rúgnak, amely jelentősen meghaladja az Európai Unió átlagát. A kormány célja, hogy 2012-ig a hazai jogszabályokból és végrehajtásukból következő adminisztratív terhek fenntarthatóan 25 %-kal csökkenjenek.

Az adminisztráció-csökkentés főbb területei:

- Ősszel bevezetjük a közigazgatási eljárás új szabályait és ezzel teljeskörűen megteremtjük az összetettebb ügyek „egy ablakban” történő intézésének lehetőségét, a hatóságok közötti elektronikus kapcsolattartást és a hatóságok intézményes és személyes felelősségét a határidők betartásáért. Ehhez nagyszabású oktatási programot szervezünk.
- Az egyéni vállalkozók számára az eddigi engedélyezés helyett egyszerű, elektronikus bejelentési rendszert vezetünk be.

- Megújítjuk az állami működés alapjául szolgáló nyilvántartásokat, így az anyakönyvet, a földhivatali és a bűnügyi nyilvántartást lehetővé téve a papíralapú igazolások időt rabló beszerzésének elkerülését. A közhiteles nyilvántartások egyre nagyobb hányadát tesszük mindenki számára hozzáférhetővé az interneten.
- Biztosítjuk, hogy az újszülöttek és szüleik automatikusan megkapják személyi okmányaikat, adó és tb. kártyájukat, babakötvényüket.
- Egyszerűsítjük a gépjárművekkel kapcsolatos ügyintézés minden részletét, kevesebb lesz a vizsgálat, kisebb a költség, kevesebb az utánajárás.
- 2010-től teljesen elektronikussá válik, és néhány napra rövidül a fizetési meghagyásos eljárás. Ez lehetővé teszi, hogy a bíróságok terhe évi mintegy 500 ezer üggyel csökkenjen.
- A gazdasági társaságok közötti perek bevezetendő új szabályai jelentősen csökkentik majd a peres eljárások többségének hosszát.
- A nagy értékű magánberuházások esetében is gyorsítunk az eljáráson: a nemzetgazdaságilag kiemelt üggyé nyilvánított beruházások körébe emeljük ezeket a beruházásokat.
- Újraszabályozzuk a beruházásokhoz igénybe venni tervezett mezőgazdasági területek kivonásának és az ingatlan-nyilvántartás szabályait.
- Áttekintjük és egyszerűsítjük a szállítás, szállítmányozás szabályait a mezőgazdaságban.

A humán- és reálgazdasági infrastruktúra fejlesztése

A válságkezelő kormány olyan intézkedéssorozatot indít el, amely mind megvalósításában, mind eredményeiben túlmutat a következő 1 év távlatán.

A gazdaság potenciális növekedési ütemének javításához elengedhetetlen a humán- és reálinfrastruktúra fejlesztése. Ennek érdekében megkezdjük az előkészítést a közösségi közlekedés hatékonyságnövelő átalakítását, folytatjuk az infrastrukturális fejlesztéseket, a megkezdett felsőoktatási fejlesztéseket, valamint az energiabiztonság megteremtése és az energiahatékonyság ösztönzése érdekében elindított programokat.

A közösségi közlekedés hatékonyságának javítása

Regionális alapon működő integrált közlekedési rendszer koncepciójának kialakítása, elektronikus jegyrendszer bevezetésének előkészítésével párhuzamosan. A közszolgáltatások jelenlegi szervezése és színvonala, kiváltképp a vasúti és a közúti közösségi közlekedés összhangja nem megfelelő, ezért a jövőben a helyi igényekhez jobban illeszkedő, az eddiginél magasabb színvonalú ellátást biztosító szolgáltatást kívánunk elérni. Az elektronizált jegykezelés révén az utazók valós igényeit az eddiginél hatékonyabban lehet kiszolgálni, miközben az állami támogatások felhasználása is átláthatóbbá válik.

A MÁV-csoport működésének hatékonyabbá tétele a feladatkörök racionalizálásán és a főtevékenységhez nem kapcsolódó feladatok leválasztásán keresztül. A következő időszakban előkészítjük a MÁV csoport szintű szervezeti átalakítását, megkezdjük a vasúttársaság ingatlanvagyonával kapcsolatos tulajdonviszonyok tisztázását, illetve meghatározzuk a jövőbeni hasznosítás kereteit. A több év alatt bevezetésre kerülő intézkedések alapelve, hogy minél jobban közelítsen a csoport működése a piaci szolgáltató modellhez, ezáltal jelentős hatékonyságjavulást elérve.

Infrastrukturális fejlesztések folytatása

Több mint 2000 km út. Hét új országos főútszakasz átadása mellett több mint 400 kilométer közúti projekt indul el, és további 900 kilométer új, illetve felújított alacsonyabb rendű

útszakaszt adunk át. Magyarország hét régiójában összesen több mint 2000 km út újul meg 2013-ig, és mintegy 800, köztük számos hátrányos helyzetű kistelepülés elérhetősége javul.

170 km vasúti fejlesztés. A jelenleg folyamatban lévő vasúti projektek 170 km pályaszakaszt érintenek. Összesen közel 400 kilométeren tervezünk felújítást 2013-ig, 570 Mrd Ft értékben ezzel is hozzájárulva az Európai közlekedési folyosók fejlesztéséhez.

Magyarország az EU által fejlesztett transzeurópai hálózatok (TEN) fontos metszéspontján fekszik, amely Románia és Bulgária EU-csatlakozása folytán felértékelődött. Erre a geopolitikai helyzetre alapozva kezdeményezzük bekapcsolódásunkat újabb uniós projektekbe, amelyek felgyorsítják az országunkon átvezető vasúti folyosók kiépítését és a szomszédokkal való összekapcsolódást.

Megkezdjük a használatarányos elektronikus díjfizetési rendszer bevezetését, melynek célja, hogy biztosítsa a közúthálózat fenntartásához, továbbfejlesztéséhez szükséges forrásokat. Igazságosabb közteherviseléshez vezet, mert a költségeket a használók arányosan viselik, miközben növeli a környezetbarát vasúti és vízi szállítás versenyképességét. A rendszer lehetővé teszi a díjfizetést elmulasztók fizetésre kényszerítését.

A szakképzés, a felnőttképzés és a felsőoktatási rendszer modernizációja

A szakképzés fejlesztési programja a többéves képzési idő miatt a válságkezelés időtartamán túlmutat. Reformját folytatni kell, annak érdekében, hogy a gazdaság versenyképességének egyik legfontosabb tényezője, az emberi erőforrás biztosítható legyen.

A szakképzés a versenyképesség szolgálatában. A szakképzés rendszerének a megvalósítási szakaszában lévő reformja azt célozza, hogy a képzés során megszerezhető képesítések és a munkaerő-kereslet struktúrája a lehető legnagyobb mértékben közelítsenek egymáshoz. Az elaprózódott intézmények helyett a képzési igényekhez alkalmazkodni képes intézményrendszer szolgálja a gazdaság szükségleteit. Mindezek érdekében folytatni és erősíteni kell a keresletvezérelt szakképzés feladatszerkezeti és ösztönző rendszerének átalakítását az alábbiak szerint:

- a gazdaság, a fenntartók és az egyének szükségleteinek koordinációjára épülő, eddig létrejött 72 Térségi Integrált Szakképző Központ (TISZK) megalakulásán túl további, mintegy 40 TISZK megalakulását támogatjuk,
- kialakítás alatt van a pályaválasztást, pályaaorientációt szolgáló rendszer, amely az eddigieknél hatékonyabban fogja elősegíteni a karriertervezést, a pályakövetés pedig visszacsatolást fog adni a képzési rendszer működéséről,
- a szakképzés folyamatában olyan egységes minőségirányítási rendszer kerül bevezetésre, amely az állam, a fenntartó és az egyén számára is garanciát jelent a képzés minőségére.

A szakiskolai képzés rugalmassá tétele, a lemorzsolódás csökkentése, a szakmunkás életpálya vonzóbbá tétele érdekében:

- feloldjuk azt a korlátozó rendelkezést, amely alapján tizenhat éves kor alatt nem lehet megkezdeni a szakképzést, ezzel lehetővé tesszük, hogy az általános iskola elvégzése után közvetlenül is be lehessen kapcsolódni a gyakorlatorientált szakképzésbe,
- a 9-10. szakképző évfolyamokon a diákok lehetőséget kapnak a hiányzó alapképességek pótlására, megszerzésére, a további képzés megalapozására is,
- a szakképzés egészében lehetővé tesszük a szakképzést előkészítő ismeretek beszámítását a szakképzési évfolyamokon folyó tanulmányokba, lerövidítve ezzel a szakképzés idejét.

Felnőttképzés a munkahelyek megőrzéséért. A válságkezelést és a válság utáni gazdasági növekedést segíti a „4+1” képzéssel kombinált munkahelymegőrző program. A felnőttképzés

terén elsősorban olyan, az Országos Képzési Jegyzék szerinti, valamint (idegennyelvi, digitális írástudást és kulcskompetenciát fejlesztő) kompetenciafejlesztő képzések állami támogatására összpontosítunk, amelyek hosszabb távon is növelik a vállalkozások versenyképességét, és lehetővé teszik számukra új piacok megszerzését.

Modernizáljuk a felsőoktatási intézményrendszert. A regionális szempontok figyelembevételével ösztönözzük az állami fenntartású felsőoktatási intézmények integrációját, és a párhuzamos szervezeti egységek felszámolását. Támogatjuk a minőség orientált és a hatékonyságot javító belső intézményi szerkezetátalakítást.

A gazdasági elvárásokhoz igazodó, minőségi felsőoktatási intézményeket kívánunk létrehozni az alábbi intézkedések bevezetésével:

- a valós igényekre alapozó országos, illetve helyi munkaerő-piaci prognózisokkal kell megalapozni a felvételi keretszámok meghatározását,
- a Magyar Felsőoktatási Akkreditációs Bizottság eddigi tevékenységét áttekintjük, és biztosítjuk a nemzetközi szakértőknek az akkreditációs folyamatokba való bevonását.

Energiabiztonság

Összefogás az energiabiztonságért. További lépéseket kell tenni azért, hogy az ellátást több, egymástól független forrásból, illetve több különböző útvonalon tudjuk fedezni. Ezért a következő néhány esztendőben megépítjük a Magyarországot Horvátországgal, Szlovákiával, Romániával, összekötő új földgázvezetéseket. Ezáltal nő az esélye a hiányzó észak-déli irányú vezeték kiépítésének, amelyhez EU-költségvetési eszközöket is mobilizálunk.

Magyarország első számú energiabiztonsági érdekében tekintjük és ezért továbbra is támogatjuk a független gázforrásokra épülő Nabucco földgázvezeték mielőbbi megépítését, kezdeményező szerepet vállalva abban. Az ellátás alternatív útvonalának biztosítása érdekében ezzel párhuzamosan részt kívánunk venni a Déli Áramlat földgázvezeték megvalósításában.

Magyarország villamos-energia termelésének közel negyven százalékát a paksi atomerőmű adja. Az erőmű a világ egyik legbiztonságosabb, legjobban működtetett ilyen típusú létesítménye. Jól készletezhető, a reaktorok üzemanyaga több forrásból beszerezhető, ezért kiválóan alkalmas arra, hogy növeljük Magyarország energiaellátási függetlenségét. Az erőmű legalább a 2030-as évek közepéig tovább üzemelhet, ami egyúttal 5000 munkahely megőrzését is jelenti. Az új atomerőművi kapacitás létrehozása legalább 11 évet vesz igénybe, és ezalatt szintén több ezer embernek ad munkát.

Energiahatékonyság

Folytatjuk és bővítjük a lakásfelújítási, korszerűsítési programot az EU klímavédelmi követelményeinek figyelembe vételével. A panellakások és a hagyományos lakóépületek energiatakarékos felújítását, a falak szigetelését, az ajtók és ablakok cseréjét célzó pályázatok sikeresek, így továbbra is fontos szerephez jutnak. Támogatást nyújtunk arra is, hogy a fűtési és világító rendszerek korszerűsítésével csökkenteni lehessen az energiafelhasználást a közintézményekben és a vállalkozások üzemépületeiben is. A források további bővítésének fedezetéül szolgálhat a CO2 kvóta tervezetten felüli bevétele, a „Robin Hood-adó” és a bányajáradék egy része, valamint az uniós források.

Program a leghátrányosabb helyzetű kistérségekért és társadalmi csoportokért

Számos gazdasági-társadalmi folyamatot tapasztalunk, amelyek kedvezőtlenül érintik a leghátrányosabb helyzetű (LHH) térségeket illetve társadalmi csoportokat. Nemzetközi összehasonlításban kifejezetten alacsony a foglalkoztatás, nem versenyképes az oktatás,

veszélyesen nő a lakosság eladósodása. Ezek a folyamatok halmozottan érintik a roma lakosságot, ami szegregációs, diszkriminációs jelenségekhez is vezet.

Az I. Nemzeti Fejlesztési Tervből a leghátrányosabb helyzetű kistérségek átlagosan az országos átlagot meghaladó egy főre jutó támogatásban részesedtek. Ez a többlettámogatás nem volt elegendő a markáns gazdasági-társadalmi folyamatok ellensúlyozására. Ezen problémák miatt az előző kormány – gazdasági, társadalmi, infrastruktúra-ellátottsági mutatók alapján – meghatározta a 33 leghátrányosabb helyzetű kistérséget, és döntött ezek komplex programmal történő fejlesztésének szükségességéről.

Az I. Nemzeti Fejlesztési Terv és az Új Magyarország Fejlesztési Terv megvalósításának eddigi tapasztalatai alapján az alábbi alapelvek rögzítése szükséges.

- Mind a 33 kistérség számára biztosítani kell a fejlődéshez szükséges elkülönített forrásokat.
- Az egyes kistérségeken belüli területi különbségek mérséklése érdekében szükséges, hogy a támogatások a kistérségen belül a leghátrányosabb helyzetű település-csoportokhoz is eljussanak, azok felzárkózását is szolgálják.
- A leghátrányosabb helyzetű kistérségek komplex programjának explicit célja kell, legyen a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok, köztük kiemelten a romák és szegénységben élő gyerekek helyzetének javítása.
- A forrásokat úgy kell felhasználni, hogy közvetlenül vagy közvetetten élénkítsék a gazdaságot, hozzájáruljanak piacképes munkahelyek teremtéséhez.

Mind a 33 kistérség, a 2008. december 1-jei határidőre, összeállította, konszenzussal vagy nagy többséggel elfogadta és benyújtotta projektcsomagját. A projektcsomagokban összesen 1700 projekt javaslat, kistérségenként átlagosan kb. 50 projektjavaslat szerepel. A kistérségi programokról a döntések 2009. április végéig megszületnek, ami alapján megkezdődhet a fejlesztések részletes előkészítése és megvalósítása.

IV.4 A bizalom helyreállítása

A magyar gazdaság és az állam működését akadályozó tényezők közül a bizalmatlanság a legnehezebben megragadható és kezelhető probléma, amely jelenti a politikai elittel szembeni lakossági bizalom hiányát, az intézkedések és a válság okozta bizonytalanságot, illetve a mélyponton lévő tőkepiaci befektetői bizalmat egyaránt.

A kormány magától értetődőnek tartja, hogy a válságkezelő program lépéseit, az intézkedések tervezett bevezetését a teljesség igényével **az ország nyilvánossága elé tárja**. Ezzel párhuzamosan a Pénzügyminisztérium a globális és hazai gazdaság alakulásától függően folyamatosan frissíti a makrogazdasági előrejelzéseit, és e prognózisokat publikálja.

IV.4.1 Végrehajtás biztosítása

A válságkezelő program végrehajtása során mindvégig szem előtt tartjuk az alkotmányosságot, tiszteletben tartjuk az Alkotmányban foglalt jogok és kötelezettségek biztosítását.

A válságkezelő program kizárólag akkor érheti el a kívánt eredményt és a kitűzött célokat, ha sikerül biztosítani a jogalkotási folyamat zökkenőmentes lebonyolítását, továbbá az intézkedések megfelelő bevezetését, a szükséges intézményi és egyéb feladatok teljesítését. A sikeres program további előfeltétele a megvalósítás átlátható nyomon követése, az esetleges késések, módosítások világos kommunikációja a lakosság, az Országgyűlés, illetve a tőkepiacok felé.

A végrehajtás sikerét a kormányzat a gazdálkodó szervezetek esetében sikeresen alkalmazott modell átvételével kívánja biztosítani. Ez a megoldás egy úgynevezett **programiroda felállítását** jelenti, amely közvetlenül a miniszterelnök irányítása alatt működik, és a program egészének megvalósítását felügyeli. Ennek formája egy olyan implementációs ütemterv összeállítása, amely tartalmazza az intézkedésekhez szükséges elvégzendő feladatokat, azok időzítését, továbbá egyértelműen meghatározza az adott feladat felelősségi köreit. A program megvalósítását a miniszterelnök vezetésével, az érintett miniszterek részvételével hetente üléselő Válságkezelő Kabinet fogja nyomon követni.

A program transzparenciája, átláthatósága érdekében a kormányzat vállalja, hogy az implementációs tervet nyilvánosságra hozza. Az ütemterv segíti az érintetteket abban, hogy pontosan nyomon lehessen követni, az államigazgatás hogyan halad a megvalósításban.

IV.4.2 A közrend és közbiztonság erősítése

Magyarország polgárai joggal várják, hogy az állam gondoskodjon nyugalomukról, életük és vagyonuk védelméről, a közbiztonságról. A bűncselekmények számának 10 éve tartó csökkenése mellett is érteni kell, hogy a bűnözés erőszakosabbá válása, a kistelepüléseken élők magára hagyottság érzése, az ország egyes térségeiben a kisebb lopások számának emelkedése határozott választ kíván. A gazdasági válság erősítheti a bűnözés egyes motivációit, ezért még inkább szükség van határozott lépésekre.

Fentiek érdekében változtatunk jogszabályokon, megerősítjük a rendőrséget, szélesebb együttműködést szervezünk a közbiztonság érdekében. Nem változtatunk viszont azon, hogy az állam következetesen fellép minden jogsértő, szélsőséges jelenséggel szemben és szigorúan az alkotmányosság talaján állva nem osztja meg senkivel a rendfenntartás monopóliumát.

Annak érdekében, hogy a bünt megfelelő büntetés kövesse,

- **módosítjuk a Büntető Törvénykönyvet**, hogy a fegyveres és erőszakos bűnelkövetők, különösen pedig a visszaesők a mainál sokkal szigorúbb büntetéssel nézzenek szembe. A megtámadottak, a sértettek kockázatát viszont csökkentjük, jogaikat erősebben védjük.
- **Kiegészítjük a szabálysértési törvényt**, hogy a rendőrség újra nyomozzon a 20.000 Ft-nál kisebb értékű lopások esetén is.
- Módosítjuk a büntetőeljárás törvényt a **gyorsabb ítélelhozatalért, illetve a büntetőeljárás elhúzásának kivédése** érdekében.
- **Új büntetés-végrehajtási törvényt** készítünk elő, hogy hatásosabbá tegyük a bíróságok által kiszabott büntetések végrehajtását, csökkentjük a visszaesést.

A rendőrség megerősítése érdekében, a szükséges pénzügyi feltételek biztosítása mellett

- Az év végére **minden településen lesz állandó rendőri jelenlét**, vagy rendszeres járőrözés, a bűnügyileg jobban fertőzött városokban pedig legalább 20%-kal növeljük a rendőrök közterületi jelenlétét – a rendőrség legyen látható és elérhető.
- **Modernizáljuk a rendőrség ügyeleti rendszerét.**
- Uniós forrásokkal támogatjuk az önkormányzatokat **térfigyelő kamerák beszerzésében.**
- Támogatjuk az önkormányzatokat az idősek, betegek számára különösen fontos **jelzőrendszeri hálózat bővítésében.**
- A hosszú szolgálati idővel rendelkező rendőrök számára, ha vállalják, hogy legalább még öt évig szolgálatban maradnak, **új anyagi elismerést vezetünk be.**
- A fiatalabbak jobb felkészültsége érdekében **megújítjuk a rendészeti képzést**, a kezdő rendőrök sokkal több modern gyakorlati ismeret birtokában hagyják majd el az iskolákat.
- Törvénnyel is megteremtjük a feltételeit annak, hogy egy-egy településen az önkormányzat és minden olyan szervezet, amelynek dolga van a közbiztonság fenntartásában, hatásosan működjön együtt a Rendőrséggel, sokszorozza meg annak erejét. Különösen számítunk a közterület-felügyeletekre, ezek hatáskörét lényegesen bővíteni kívánjuk, és a rendészetben önként szerepet vállaló polgárőrökre.

IV.4.3 Magyarország nemzetközi megítélésének javítása

A Magyarországról kialakult nemzetközi kép az elmúlt időszakban jelentősen romlott, amely káros a gazdaság egészére nézve, hiszen rontja hazánk esélyeit a befektetők idecsábításában.

Ennek megváltoztatása érdekében a kormány az alábbi intézkedéseket teszi:

- **Külgazdasági diplomáciai offenzívát indítunk**, amely a nagykövetségek, konzulátusok, illetve a gazdaságpolitikai szervek (különösen az ITDH) szoros együttműködésén keresztül valósul meg
- A válságkezelő program hitelességét és eredményeit **a tőkepiacok számára is nyilvánossá kell tenni**, így a kormányzat folyamatos konzultációt folytat a külföldi befektetőkkel (befektetői roadshow-k formájában), valamint számos nemzetközi szervezettel (pl. Európai Bizottság, IMF, Világbank)

IV.4.4 A társadalmi felelősségvállalás megteremtése

A program akkor lehet hiteles a lakosság szemében, ha kellőképpen megjelennek benne a nehéz gazdasági helyzetben különösen fontos társadalmi szempontok, így elsősorban a szolidaritás és a rászorultsági elv. Ebből következően számos olyan intézkedésre szükség van, melyek a társadalmi igazságosság talaján állva fejezik ki a kormány elkötelezettségét a program céljai iránt.

A kitűzött célok elérése érdekében a következő intézkedéseket tesszük:

- miniszteri fizetések 15 %-kal történő csökkentése,
- miniszterek, államtitkárok jubileumi jutalmának megszüntetése,
- minisztereknél és államtitkároknál a külföldi napidíj 50%-kal történő csökkentése.
- a többségi állami és önkormányzati tulajdonú vállalatok esetében az igazgatósági és felügyelő-bizottsági tagsággal járó díjazások költségének 50%-ra történő csökkentése.

A szolidaritási elv nem kizárólag az államigazgatásban, de a lakosság magasabb jövedelmű, vagyonosabb rétegében is meg kell, hogy jelenjen, melyről az alábbi intézkedések gondoskodnak:

- az ingatlanadóban a magasabb értékű ingatlanok után magasabb adókulcs bevezetésével,
- magánszemélyek különadójának 2010. december 31-ig történő fenntartása,
- az átlagnál magasabb teljesítménnyel rendelkező személygépkocsik adóterhelésének emelésével.

IV.4.6 Határozott fellépés a korrupcióval szemben

Egy demokratikus állam csak a jogszabályok és a tisztesség együttes érvényesülése esetén működik megfelelően. Ha ezeknek bármelyike csorbul, vagy ennek látszata felmerül, az állampolgárok bizalma elvész, és sérül az önkéntes jogkövetés. Ezért minden állami döntést úgy kell meghozni, az adófizetők minden forintját úgy kell felhasználni, hogy teljeskörűen érvényesüljön a közérdek, viszont semmilyen más érdek ne érvényesülhessen, semmilyen jogtalan előny ne keletkezhessek. Ez a politikai elit egészétől kíván egységes, határozott kiállást, a kormánytól pedig határozott kezdeményezéseket. Az egységes kiállást semmi sem jelképezheti jobban, mint az ország egésze által várt párt- és kampányfinanszírozási törvény. A kormány kezdeményezni fogja, hogy erről végre szülessék döntés, az ellenzék is szavazza meg a már sokszor egyeztetett javaslatot.

A kormány ezen kívül is számos intézkedést tesz a korrupció leküzdése érdekében:

- **Felállítjuk a Közérdekvédelmi Hivatalt.** A hivatal dolga lesz, hogy védje meg azokat, akik korrupciós jellegű ügyekben érdemi bejelentéseket tesznek és a megalapozott bejelentések alapján lefolytassa a vizsgálatot. A hivatal jogosult lesz minden állami döntés, illetve közpénz felhasználása esetén eljárni, amennyiben megsértették az irányadó szabályokat, a tisztességes eljárás követelményét és valakinek ebből előnye származott. Az intézményt más hivatalok költségvetési forrásának és létszámának rovására állítjuk majd fel.
- Megvizsgáljuk, hogy a rendőrség és az ügyészség miért ér el viszonylag kevés eredményt korrupciós ügyek feltárásában és öszre javaslatot teszünk a teendőkre.
- Országgyűlési határozatot kezdeményezünk a **közszférában érvényesítendő etikai kódexek alapelveiről**. Ez szabályozná az ajándék elfogadásának rendjét éppen úgy, mint az ügyfelekkel való kapcsolattartást. Az alapelvek nyomán kell majd kialakítani a köztisztviselők, a bírák, a pedagógusok és mások etikai kódexeit.

Sok a teendő ezeken túl is a tisztesség védelmében. Ezért is tekintjük a kormány számára vezérfonalnak az Antikorrupciós Tanácsadó Testület által kidolgozott stratégiát és fogunk együtt dolgozni a civil szervezetekkel is a megvalósításon.

IV.4.7 Társadalmi támogatás megteremtése

A kormány feladata és egyben célja, hogy a válságkezelő program intézkedéseire a lehető legszélesebb társadalmi egyetértés mellett kerüljön sor. Mivel mind a program hitele szempontjából, mind a hatások elérése érdekében a támogatottság megteremtése, a fentiekben ismertetett transzparens végrehajtás részeként szoros együttműködést kell folytatni és

folyamatos egyeztetéseket tartani a legfontosabb társadalmi partnerekkel, különös tekintettel az Országos Érdekegyeztető Tanácsra.